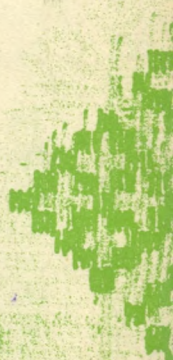
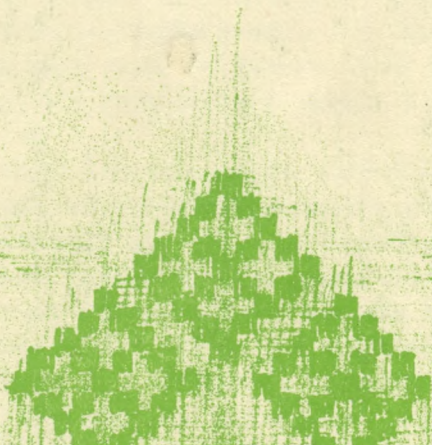
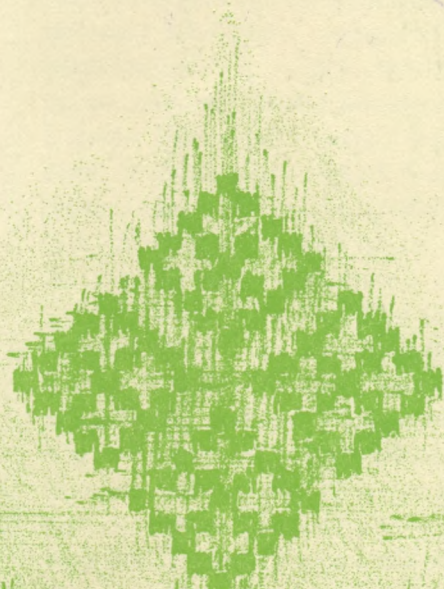

laiškai lietuviams

vasaris / february 1986

MEDITACIJA VASARIO ŠEŠIOLIKTAJAI	37	Kun. Jonas
DIEVYBĖS AIDAS ŽMOGUJE	41	Bruno Markaitis, S.J.
VEIDU Į KATALIKŲ BAŽNYČIĄ	45	S. Sužiedėlis
TARPUSAVIO MEILĖ	47	Chiara Lubich
YPATINGASIS VYSKUPŲ SINODAS ROMOJE	48	P. Daugintis, S.J.
TEOLOGINIAI MĄSTYMAI	52	Vytautas Bagdanavičius
LANKAI IR STRĖLĖS ŠEIMOJE	56	S. Sužiedėlis
DĖL KO JAUNIMAS NUTOLSTA NUO RELIGIJOS?	58	Red.
PASIKALBĖJIMAI SU RŪPINTOJĖLIU	61	Alf. Tyruolis
ATSIŲSTA PAMINĖTI	63	Red.
TĖVYNĖJE	64	Gediminas Vakarīs
KALBA	67	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	68	Red.
ŠYPSULIAI	70	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	71	J. Pr.
KASTYTIS IZOKAITIS	72	Red.

Šis numeris iliustruotas Kastyčio Izokaičio nuotraukomis. Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July / August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1986 / VASARIS - FEBRUARY / VOLUME XXXVII, NO. 2

MEDITACIJA VASARIO ŠEŠIOLIKTAJAI

KUN. JONAS

Einu į Vasario šešioliktosios minėjimus ir vis su sukilusia širdimi. Malonu prisiminti jauno bernioko džiaugsmu patvinusią širdį, kai turgavietėje susirinkę klausėmės naujienos, jog Lietuva jau nepriklausoma valstybė, ir pamatėme keletą vyrų su tautinių spalvų raiščiais ant rankovių bei su šautuvais rankose! Kokie entuziastiški valiaivimai! Malonu tai prisiminti. Bet kažkoks liūdesio kirminėlis šiandien rangosi mano širdyje, Viešpatie. Dairausi, dairausi salėje ir kiek maža mūsų jaunimėlio tematau, nors žinau, kad mūsų kolonijoje jo yra apščiai, daugiau negu bet kurioje kitoje išeivijos kolonijoje. Kur jis yra? Ar jis nebejaucia mūsų tautos džiaugsmų ir kančių? Ar jam neberūpi mūsų tautos likimas?

Tu žinai, Viešpatie, kad tos mintys kyla ne vien apie aukštesniųjų mokyklų mokinius, ne vien apie kolegijų bei universitetų studentus. Man širdį kniečia ir mūsų jaunosios poros, šiuo metu auginančios ar auginti galinčios mūsų tautos prieauglį. Tiesa, žvilgsnis praskaidrėja, kai į sceną įlekia tautinių šokių būrelis, kai tie šokiai įtraukti į minėjimo programą. Bet kodėl to jaunimo nebuvo per kitas programos dalis, kodėl jie taip staiga nuskendo, tartum akmuo vandenyje, vos pabaigę savo šokius? Jie nebegrižo į salę! Pasirodo choras. Kartais didokas. Bet jame tik vienas kitas jaunuolio ar jaunuolės veidas tarp amžiaus vidurį perkopusių dainininkų. Liūdesio debesėlis aptraukia džiaugsmo alkaną širdį.

Ką galvoti? Kuo tai pateisinti? Vienas kitas teisinasi, kad tie minėjimai per ilgi, neįdomūs, nuobodūs. Koks įdomumas kasmet girdėti, kad Lietuva 1918 metais atgavo nepriklausomybę? Ar mes to nežinome? Koks įdomumas klausytis kasmetinių aimanavimų, kad žiaurus okupantas tą nepriklausomybę tokiais ir tokiais metais vėl išplėšė? Argi ir tai nesame gir-

Kastyčio Izokaičio nuotrauka.

dėję jau dešimtimis kartų? Ar mes nesame niekad girdėję, kad okupantas iš kailio neriiasi primesti tautai savo kalbą ir papročius, kad varžo mūsų tautinį bei religinį ir kultūrinį gyvenimą? Na, o jeigu dar koks dvasiškas tėvelis kalba ir ragina mus melsti Viešpatį grąžinti mums laisvę, aukoti mišias ir t.t., tai po tiek metų maldų ir iškilmingų mišių Dievas vis dėlto atrodo visa to negirdįs ar užsispyręs neduoti mums labiausiai pageidaujamos ir reikalingiausios brangenybės. Visa tai tapo dideliu mūsų nusivylimu. Tad kam dar eiti ir dalyvauti minėjimuose, kurie mūsų tautai nieko gero neduoda, o gal yra tik proga pykčiui ir pasipiktinimui išlieti ar kokią rezoliuciją atšildyti, iš praėjusių metų šaldytuvo ištraukus.

O jeigu jaunimas mane paklaustų, ar tokių minėjimų ir juose girdimų kalbų bei protestų užtenka tautai išlaikyti ir nepriklausomybę laimėti, tai, be abejo, turėčiau atsakyti, kad jokių būdu ne! Reikia kažko daug daugiau. Bet apie tą "daug daugiau" minėjimuose man neteko girdėti. O jei aš dabar, Viešpatie, čia ir pasakysiu, ką mano širdis ir tikėjimas sako, kas yra tas "daug daugiau", tai ar skaitantieji patikės? Ar tai pasieks jaunimo ausis, o dar svarbiau, ar pasieks jų širdis? Kaip bus, kaip nebus, bet aš, Viešpatie, nors Tau drįstu atverti savo širdį.

Jokiu būdu neniekinu nepriklausomybės minėjimo iškilmių svarbos. Juk ta proga prisimenam ir savo tėvų bei senolių aukas, ir kovas nepriklausomybei laimėti net tuomet, kai apie mus platusis pasaulis beveik nieko nežinojo, o priešas žinojo, ką turįs savo rankose ir ko nenorėjo išleisti. Tuo labiau verta minėti ta proga ir dabartines mūsų brolių ir seserų kančias beširdžio okupanto naguose. Ar ne tavo, Viešpatie, įkvėptas Šv. Rašto psalmistas šaukė: "Jeigu, Jeruzale, tave aš užmirščiau, mano dešinė tenuvysta! Tepridžiūsta mano liežuvis prie gomurio, jei tavęs neatminčiau, jei tu man brangesnė nebūtum už visus džiaugsmus, Jeruzale mano!" (136 psalmė). Mylinti širdis dažnai svajote svajoja apie savo myli-

mąjį, ypač jei tas ar ta serga ar pakliūva į kokią nelaimę. Kaip ieškoma būdų ir priemonių padėti, kaip nieko nesigailima!

Kai, giedodami tautos himną, traukiame posmelį "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia", čia aš vėl suglūmu. Kokios stiprybės pasisems šių dienų mūsų jaunimas, kuriam ta praeitis tokia tolimesnė, miglose paskendus? Ir štai jau man ne kartą yra atėjusi mintis, ar nebūtų naudingiau giedoti: "Iš *dabarties* tavo sūnūs te stiprybę semia". Man ši dabartis yra daug artimesnė ir žavesnė; ji daug labiau kursto širdį, negu aprūninę mūsų istorijos puslapius. Man atrodo, kad dabartinės okupacijos metai ir visa, ką mūsų tauta iškenčia už savo tėvynės ir tikėjimo meilę, yra visų garbingiausi laikai, kokius mūsų tauta kada nors išgyveno. Juk mes dabar turime tiek drąsulių, ne tik išpažinėjų, bet ir kankinių, kiek jų anksčiau niekad neturėjome. Ir tai ne tik suaugę ažuolai vyrai ir moterys, bet ir jaunimas, o taip pat ir vaikai mokyklose sugeba priešintis prieš užmačioms, nors dėl to turi nukentėti. O ką besakyti apie tūkstančių heroizmą kalėjimuose, Sibiro tremties kančiose! Kiekvienas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos numeris pristato mums šių laikų mūsų tautos didvyrius, herojus. Kokį entuziazmą sukėlė anuo metu Kalantos susideginimas!

Neužmirštu, Viešpatie, kad ten, kur yra grūdų, yra ir pelų. Bet pelus nupučia vėjai arba suėda gyvuliai, o grūdai lieka aruoduose, mus maitina ir yra sėkla naujiems derliams. Turime, Viešpatie, silpnavalių, savanaudžių, pataikūnų ir prisiplakėlių okupantams. Jie yra tie mūsų tautos pelai, mūsų gėda, skausmas ir nelaimė. Man rodos, kad jie yra didesni mūsų tautos priešai už pačius ateistus okupantus. Kad priešas mus skriaudžia ir naikina, tai galima suprasti. Bet kaip suprasti savą tautietį, kurs išduoda savo brolių ar sesę, kurie nieko blogo jam nėra padarę, tik už tai, kad jie myli savo tėvynę ir tikėjimą? Jie, kaip Judas, parduoda savo artimuosius už vieną kitą rublį, už gardesnę valgio šaukštą. Ar tai ne šlykšti niekšybė?

Viešpatie, ar galiu drįsti toliau ir labiau atverti savo širdį? Bet aš žinau, Tu neužsi-
gausi, nors šios mano svajonės būtų ir kvai-
lokos. Štai kas mane dar jaudina. Man su-
prantama, kad okupantui rūpi ištirpdyti
mūsų tautą. Jis bando primesti jai savo kal-
bą ir kultūrą visokiais gėrybių pažadais ir
numetamais trupiniais. Bet, Viešpatie, kaip
suprasti tą sesę ir brolių, gyvenantį visiškoje
laisvėje, kai jis niekieno neverčiamas pats
išsižada savo tėvų kalbos ir papročių? Juk
Tu, Viešpatie, žinai, kas dedasi mūsų mo-
kyklose, kursuose, organizacijose. Klasėse
šiai taip kalbama lietuviškai, bet vos tik
išeina į koridorius, tučtuojau ima čiauskėti
svetima kalba. Tokiu mūsų jaunimo elgesiu
gali džiaugtis tik mūsų tautos priešai.

Dar rimtesnis dalykas — lietuviška šei-
ma. Kad okupantas skaldo šeimas, išvežda-
mas vyrus ir žmonas, atimdamas iš jų vai-
kus, tai aš taip pat galiu suprasti. Bet kaip
galiu suprasti ir pateisinti tuos save gerai
lietuviams laikančius vyrus ar žmonas, kurie
patys ardo savo šeimas, palikdami našlai-
čiais ar pusnašlaičiais savo vaikus, kuriuos
jie gimdė neva iš meilės? Tu, Viešpatie, gal
ir žinai, kaip juos pateisinti, bet aš nežinau.
Ir kas blogiausia, kad jau net mūsų visuo-
menė tai pakenčia, toleruoja ir laiko beveik
normaliu dalyku.

O štai gal pats skaudžiausias man daly-
kas. Rašom, rėkiam visam pasauliui, kad be-
širdis okupantas išžudė apie 100.000 pačių
gerųjų mūsų tautos sūnų ir dukterų. Pasi-
piktinę norėtume jam viso pasaulio pasmer-
kimo. O kodėl nedreba mūsų širdys, kodėl
tylim, kai nuo okupacijos pradžios iki mū-
sų dienų patys lietuviai tėvai sunaikino
daug didesnę skaičių dar nespėjusių gimti
savo kūdikių? Kodėl dėl to mes nekeliame
protesto balsų, kodėl ir tai norima tylą
pridengti?

Kad jau įsidrąšinau, Viešpatie, negaliu
nuslėpti ir dar vieno širdies skausmo. Visi
turėtų gerai žinoti, kad, norint tautai išsi-
laikyti ir augti, jokia būdu nepakanka šei-
moje vieno ar dviejų kūdikių. Jai augti rei-
kia bent trijų ar keturių. Tu, Viešpatie, tai
geriau žinai, aš bijau imti net skaičiuoti,

koks procentas mūsų jaunųjų šeimų augina
daugiau negu du vaikučius. Suprantu, kad
gali būti labai rimtų sveikatai ar gyvybei
gresiančių priežasčių, bet tai negalima pri-
taikyti visoms mūsų jaunosioms šeimoms,
gyvenančioms turtingiausiam pasaulio
krašte. Tad koks gali būti patriotizmas ne-
duoti savo tautai prieauglio, ypač šiuo jos
naikinimo metu!

Vartau Šv. Raštą, Tavo, Viešpatie, žodį ir
Izraelio tautos likiminį kelią per tris su vir-
šum tūkstančių metų. Ir akis bado toks fak-
tas. Kai tik Izarelis primiršdavo Tave ir
imdavo garbinti svetimus dievus, kai nebe-
silaikydavo Tavo jiems duotų įsakymų, Tu
siųsdavai savo pranašus perspėti tautą,
šaukti ją taisyti, atgailoti. Ir net grasinda-
vai, jeigu jie Tavo įspėjimų nepaisys. Tu
žadėjai atiduoti Izraelį galingesnės valsty-
bės vergijon. Taip ir atsitiko ne vieną kar-
tą. Kai tauta, išvaryta iš savo krašto, ver-
gais paversta, kentė, vaitojo, Tu vėl siuntei
savo pranašus šaukti tautą į atgailą. Jiems
susipratus, žadėjai juos išvesti į laisvę, grą-
žinti į jų tėvynę. Kai tautos likučiai patikė-
jo ir ėmė vėl Tave garbinti ir laikytis Tavo
įsakymų, Tu juos išvadavai ir parvedei į
protėvių kraštą. Ne savo ginklais jie išsi-
kovojo laisvę, ne savo politikų sumanumu
laimėjo jas pavergusių tautų palankumą.
Tik Tavo galinga ranka nuostabiu būdu
jiems sugrąžino laisvę.

Na, Viešpatie, argi čia būtų naivus vai-
kiškas galvojimas, kad ir mūsų tauta da-
bar kenčia už savo neišstikimybės Tau? Juk
kaip tik mūsų nepriklausomybės metais
pradėjo dygti ir klestėti laisvamanybė, ate-
izmas, visokie nusikaltimai. Kas tai galėtų
užginčyti? Ir kai dabar savo krašte tauta,
atrodo, atbunda, susipranta, pripildo Tavo
bažnyčias, apgula klausyklas ir buriasi ap-
link altorius, ir ne vien tik senutės ir senu-
kai, bet jaunimas, studentija... kai tūks-
tančiai jaunimo Lietuvoje slapta apaštalau-
ja, tai mes, laisvėje esantieji, dar negalime
pasigirti tokiu religiniu susipratimu ir Ta-
vės alkiu. Mūsų bažnyčios sekmadieniais
apytuštės, einama Komunijos be pasiruoši-
mo, be susitaikymo su Tavimi...

DIEVYBĖS AIDAS ŽMOGUJE

BRUNO MARKAITIS, S.J.

Įvairūs žmonių keliai gyvenimo toliuose. Vieni platūs, kaip didieji vieškeliai. Kiti — siauri, vingiuoti, kaip miškų takeliai. Vieni keliai, rodo, tiesiai veda, o kiti ratais aplink vingiuoja. Treti, kiek pasisukę, užsibaigia aklu galu.

Kokie tie keliai bebūtų, juose sutinkame žmogų. Ir ne angelas iš aukšto dangaus, bet, žiūrėk, žmogus mums rodo ir gairę, ir kryptį. Kartais neaiškiai, mįslingai. Dažnai paslaptingai. Ne retai, rodos, mus aplinkiniu keliu žengti ragina. Bet. ..

PER ŽMOGŲ Į TIESĄ

Štai kiniečių išminčius Konfucijus. Toli jis gyveno nuo išrinktosios žydų tautos, jos šventraščių turbūt nebuvo skaitęs, jos pranašų ir teisėjų balso turbūt nebuvo girdėjęs ir vieną Dievą kitu vardu jis vadino. Bet skelbė nedvejodamas, kad visi esame broliai, kad mus jungia žmonijos ryšiai. Todėl į žmones turėtume žiūrėti, kaip į brolius, juos kaip brolius mylėti, su jais

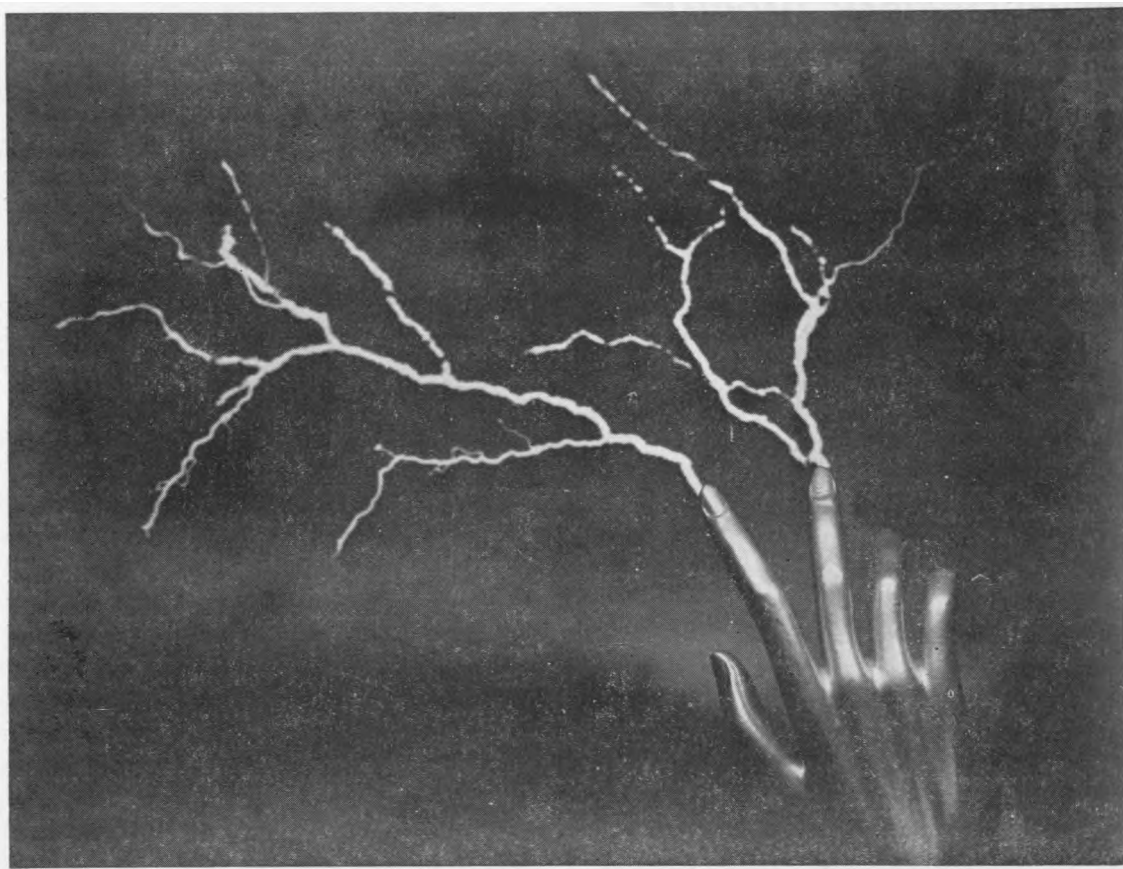
Gana, Viešpatie, jau daug ką pasakiau, sau širdį kiek palengvinau. Gal jausiu mažesnę atsakomybę, kad ne visai tylėjau. Gal atsiras kas šias eilutes skaitys ir susimąstys... Kas pats jausis bent čia išdėstytomis blogybėmis Tau ir savo tautai nenusikaltęs, neapyks už neva neteisingus priekaištus, bet padės Tavo ištikimiesiems atgailoti už mūsų tautos didesnius ar mažesnius nusikaltimus. Ypač gal pasistengs ir paskiri asmenys, ir susiorganizavusieji viešai išpažinti Tave savo Dievu, mus mylinčiu Išganytoju ir padės Tau save bei visą aplinką atnaujinti pagal Tavo paskelbtą mokslą. Ar tik ne tada galės vėl suklestėti mūsų viltys atgauti nepriklausomybę su tvirtu pagrindu, nes mes savo gyvenimą ir veiklą statysime ant Tavęs, Visagali Dieve, nors tai reikalauja ir heroiskų pastangų. Juk nėra išganyimo be mirties ant kryžiaus, nėra ir laisvės be didelių aukų.

broliškai gyventi ir elgtis. To laiko ir krašto žmonėms Konfucijus buvo švyturys. Visos tiesos jis neapšvietė, bet jo išminties tiesa krito ant vienos medalio pusės. Jei jis, pasakęs, kad esame broliai, būtų pridėjęs, kad turime vieną Tėvą danguje, Konfucijus mums būtų davęs visą tiesą. Jis mums būtų davęs ne tik aiškų tikslą, bet neklaidingą įrodymą ir viliojantį motyvą.

Gal Konfucijus pats nujautė, kad jo tiesa buvo nepilna. Gal dėl to jis pridėjo, kad iš vakarų turįs ateiti Šventasis, kuris visą tiesą pasakysiąs. Gal Konfucijus nujautė, gal žinojo, kad jis pats ieškojo didžiojo tiesos vieškelio. Vis dėlto, kad ir ne labai platų tiesos kelią suradęs, jį ir kitiems parodė.

Indų išminčiai ragino žmogų atsiplėšti nuo žemės, medžiagos, kasdieninių rūpesčių. Mokė kūną pavergti dvasiai, kad visas žmogus pasirengtų Nirvanai — paskendimui Dieve. Todėl jie mokė kankinti savo kūną atgaila, skausmu, kad kūnas taptų lankstus dvasios instrumentas. Ir jų išminties šviesa apšvietė tik vieną medalio pusę. Jie žmogų izoliavo nuo žmogaus. Dvasios pasauliui davė labai abstraktų tikslą, nepripažįstantį žemės gyvenimo pilnumo. Vis dėlto jie ne vienam padėjo sudvasėti, daugeliui neleido medžiagos potvynyje paskęsti.

Graikų filosofas Sokratas manė, kad žmogus iš prigimties palinkęs į dorybę. Bet jam reikia mokslo, išminties iš knygų, diskusijų apie grožį, gėrį, tiesą. Sokratas pasiūlė sėkmingų priemonių sukilninti žmogaus jausmams, praturtinti jį naujomis sąvokomis, nauju nusiteikimu žmogui ir aplinkai. Sokrato akims atsivėrė tik viena medalio pusė. Kita medalio pusė, kad dorybė palaiko Dievo malonę, jam buvo nežinoma. Bet daugeliui jis buvo kelrodis. Daugeliui jis davė gyvenimo tikslą. Nors jis liko knyga, kuriai trūksta paskutinio tomo, jau pirmasis knygos tomas žėruoja išmintimi.

Kastyčio Izokaičio nuotrauka.

Todėl mes ir sakome, kad į tiesą keliaujame per žmogų. Toks turbūt Kūrėjo planas, tokia valia. Net jis pats, norėdamas atskleisti žmogui visą tiesą ir tarti apokaliptinius žodžius — "Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas" — pirmiausia apsilvilko žmogaus prigimtimi. Tik tada jis apreiškė žmogui visą tiesą, ateinančioms kartoms parodė kelią į gyvenimą.

Suminėjome tik keletą labai žinomų pavyzdžių, kurie kartoja praeities patirtį, būtent per žmogų į tiesą. Suprantama, kad žmonės dailosi inteligentiškų, kūrybingų asmenybių, kad studijuoja genialių protų mintis. Bet kartais, prisivertę paklausti paprasto žmogelio, daug ko išmoksta, išgirsta daug išminties. Todėl mums pataria užversti storus filosofijos tomus, bent kuriam laikui, ir pabendrauti su kasdiene aplinka,

su pilkos kasdienybės veikėjais. Mums pataria užgirsti kitų žmonių tiesą, pasiklausti jų gyvenimo filosofijos, pažvelgti į jų dvasios pasaulį ir pažiūras, liečiančias žemę ir dangų, Dievą ir žmogų.

Mes sunkokai vienas kitam atsiveriame. Paprastai kaip gėlės užsiveriame, leidžiantis saulei. Bet jei palauktume saulėto ryto, nuostabaus momento, kai tikras gėris žvelgia mūsų akimis, jei tada prisiartintume prie žmogaus ne kaip vagys, bet kaip kant-rūs grožio ieškotojai parodoje, daug naujo, daug gražaus išgirstume, susižavėtume. Kiekviena žmoguje glūdi stebuklingi dalykai, nuostabūs pastebėjimai, neklaidingos išvados. Kartais dviejų žmonių sulieta patirtis ir išmintis pagimdo ryškesnę, pilnesnę tiesą. Kartais kito žmogaus tiesos patirtis yra kaip sėkla, kuri pradeda augti

žmogaus širdyje nepastebimai ir nepastebėta, žmogų stiprindama ir turtindama. Žinoma, tiesai reikia geros valios. Žmogui tenka nusivilkti įsivaizduoto neklaidingumo apsiaustą ir nusižeminimo pelenais pasibarstyti ir protą, ir širdį. Kas nuoširdžiai ieško tiesos, ieško Dievo. Kas randa tiesą, randa Dievą. .. žmoguje.

PER ŽMOGŲ Į GĖRĮ

Visi turime daug progų pamatyti daug gėrio. Kartais tas gėris mums atrodo labai mažas. Kartais jis neatkreipia mūsų dėmesio. Bet jis nesunkiai pastebimas, jei žmogus gėrio ieško, jei atviromis akimis į įvykius žvelgia. Gėris patraukia, jei žmogus nusikrato apatiją ir nuolatinį savimi interesavimusi.

Kartais autobuse ar traukinyje akį sužavi bendrakeleivio malonus elgesys, paslaugumas ir šiltas žodis. Važiuoji automobiliu ir, susigrūdusioje kryžkelėje, kai beviltiškai nori suktis į kairę, paslaugus artimas tavęs palaukia ir praleidžia. Ieškai gatvės ar namo numerio, ir į pagalbą ateina žmogus, kuris nori tau padėti, bet ne nusikratyti. Tai smulkmenos, bet jos mus gerai nuteikia, savotiškai pakelia, dažnai paskatina pasisavinti šiltą žodį, gražų gestą. Tai miniatiūriniai dalykėliai, bet kas daug jų turi, tas yra vertingos gėrio kolekcijos savininkas.

Yra didesnio gėrio, kuris ilgiau atmintyje lieka, ir, kai jį atsimeni, jis sielą nuškaidrina ir artimą mums artimesniu padaro. Laikraščiuose dažnai pastebi įdomių ir tikrų atsitikimų. Pavyzdžiui, žmogus leidžiasi automobiliu į ilgesnę kelionę, ir vieną vakarą jį ištinka nei didelė, nei maža nelaimė: padanga išleidžia orą. Žmogus rengiasi susikeikti, nes smarkiai lyja, ir lipsti iš automobilio, kai jį sustabdo svetimas balsas: "Pasilikte automobilyje. Keistu sutapimu mane ištiko ta pati nelaimė. Aš ką tik pakeičiau savo automobilio ratą. Jei leisit, ir jums tai padarysiu. Kam mums abiem sušlapti?"

Šveicarijos Lugane, kur didysis vieškelis suka Šv. Gotardo kryptimi, yra kryžke-

lė. Naujas ir platus kelias veda į atokų kalnų rajoną, o senas ir siauras yra didžiojo vieškelio tęsinys. Daugelis turistų, nepažindami vietos, pasuka klaidingu keliu. Jau kuris laikas prie kryžkelės stovi labai senas ir labai žilas žmogus, pasirėmęs ant dviejų lazdų. Matydamas turistą, besukantį ne tuo keliu, senelis iškelia lazdą, sustabdo automobilį ir paaiškina, kuriuo keliu važiuoti. Senelis kalba keturiomis kalbomis. "Anksčiau manydavau,— jis tarė vieną kartą,— kad jau niekam nebetinku". Dabar jis ir turistai kitaip galvoja.

Yra dar didesnio gėrio, kur žmogus artimui paaukvoja ne dalį savo laiko ar pinigų, bet dalį savęs paties. Toks žmogus, toks gėrio momentas išsisiurbia į žmogaus atmintį ir kaip skiepas visą medį užkrečia turtin gu vaisingumu.

Vieną kartą motina su dukra stovėjo didelių gatvių kryžkelėje ir laukė pasikeičiant šviesų, kai jos pamatė jauną vyrą, kuris artinosi prie jų, lazda daužydamas šaligatvį. Jis buvo aklas. Motina tarė: "Gal jūs būsite malonus pereiti į kitą gatvės pusę kartu su mumis?" — "Labai dėkui, — atsakė vyras, — bet aš labai gerai pažįstu šią miesto dalį. Čia užaugau, čia gyvenau, išskyrus kelis metus kariuomenėje, kur netekau akių. Bet ateinančią savaitę važiuosiu į kalėjimą, kur mano draugas mirs elektrinėje kėdėje". — "Jūsų draugas... mirs... elektrinėje kėdėje?" — paklausė motina. "Taip, — ramiai atsakė akklasis vyras, — nors mes niekad nesame susitikę, bet jis pažadėjo dovanoti man savo akis".

Prieš kiek laiko Niujorke požeminis traukinys švilpdamas artinosi prie stoties, kai senyva moteris paslydo ir nukrito ant traukinio bėgių. Aplink stovėję žmonės nutirpo iš baimės, bet jaunas karininkas šoko ant bėgių, greitai judesiu griebė senuotę, patiesė ją išilgai bėgių ir uždegė savo kūnu. Požeminis traukinys pralėkė, jų neužgavęs.

Kiekvieno mūsų gyvenime yra buvęs žmogus ar žmonės, kuriems mes esame skolingi už didelį gėrį. Tas nuostabus gėris mus bus padaręs kilnesniais ir šviesesniais

žmonėmis, bus išstūmęs mus iš egoizmo aklo rato ir parodęs naujus horizontus. Tai galėjo būti tėvas ar motina, mokytojas ar mylimoji. Tai galėjo būti kunigas, mirti nuteistas žmogžudys ar aristokratiškas elgeta. Tai bus buvę praeityje. Šiandien vėl esame apsinešę kasdienybės pilkomis dulėmis ir nebetikime, kad auksas galėtų žibėti pelenuose. Gal neverta dairytis į nepasiekiamus tolius. Kiekvienas žmogus turi savo širdyje daug gėrio. Su pagarba tenka artintis prie kiekvienos širdies. Mus visus Dievas sutvėrė į savo nuostabų paveikslą.

PER ŽMOGŲ Į MEILĘ

Daug tūkstančių žodžių yra pasakyta apie meilę. Daug žmonių apie ją kalba, garsu, vaizdu išreikšti nori ir nesutaria. Vieniems meilė yra emocija, kitiems — aistra, kitiems — protų ir širdžių vienybė, o dar kitiems — visapusiškas pasiaukojimas. Viena aišku, kad stiklo šukė nėra deimantas, kad riebus ir purvinas egoizmas nėra meilė, nes ji remiasi negėstančiu užsidegimu gera daryti ir pradeda merdėti, kai jos nebemaitina auka.

Pasaulyje visais laikais yra buvę didelių mylėtojų. Norėdami būti gerai suprasti, mes čia nekalbėsime nei apie Don Juan'us, nei apie Casanova's, nes, mūsų supratimu, jie meilės tik ieškojo, ir mums neaišku, ar kada ją buvo radę. Mums labiau imponuoja brolių Makabėjų motina, kuri mylėjo savo sūnus gyvenime ir mirtyje. Mus labiau žavi Monika, kurios nedvejojanti meilė davė pasauliui milžiną šv. Augustiną. Mus stipriau traukia Vincento Pauliečio meilė kaliniui, kai jis išpirko jam laisvę, užimdamas jo vietą prie laivo irklų, po prižiūrėtojo botagu.

Mus stebina gailestingos slaugės meilė kenčiančiam ligoniui, uždeganti viltimi ir noru gyventi. Mus žavi nekaltos mergaitės meilė sužadėtiniiui, stipresnė už įgimtą kūno silpnybę ir vedanti į gražią ateitį ne per skaisčios jaunystės laidotuves, bet per dorybės ir malonės pergalę. Mus pakelia gailestingo samariečio meilė nepažįstamam, kur išnyksta tautybių ribos ir prasideda visuo-

tinė brolybė. Mus traukia meilė, kuri mus išvaduoja iš egoizmo kalėjimo, nuima nuo rankų grandines, rišančias mus prie savanaudžių papročių, ir duoda mums sparnus. Stebėdami gyvenimą artimai ir atidžiai, mes matome, kad tokia meilė tebegyva ne tik epiniuose romanuose ir heroiškuose filmuose, bet ir pilkoje kasdienybėje.

Kai kas sako, kad meilė akla, kad ji mylimajame asmenyje nebemato klaidų ir trūkumų, bet gėrasi tik gražiaisiais bruožais. Bet ar tai nėra sudvasinto gyvenimo įkūnytas idealas matyti ir gėrėtis grožiu ir gėriu, užmerkiant akis žmogiškai silpnybei ir prigimties ribotumui? Gaila, kad žmogus yra smarkiai palinkęs kreipti dėmesį į tai, kas pilka, banalu, silpna ir vulgaru. Užuoat auginęs ir puoselėjęs kilnumo brangų grūdą, jis apsėja derlingą žemę piktžolėmis. Jis prilygsta Evangelijos blogam žmogui, kuris į kaimyno kviečių paselį prisėjo raugių.

Kai su meile prisiartinama prie žmogaus, jis atsiveria, kaip žiedas prieš saulės šildančius spindulius, ir pradeda dvelkti gerumu ir noru atsilyginti meile už meilę. Juk meilė yra, kaip sveikata — jos niekada negali būti per daug. Meilė yra, kaip žemės derlingumas. Ji — kaip malonė: kuo jos daugiau, tuo arčiau ji žmogų traukia prie grožio ir gėrio.

Mes turėtume ieškoti žmonių, kurie meile gyvena, iš meilės aukojasi, kad užsikrėstume jų gaivalinga dvasia. Bet meilė ne tik užkrečia—ji žmogų praturtina. Meilė kraštui, kalbai, literatūrai, menui, muzikai žmogų padaro žymiai turtingesnį už tą, kas tokios meilės ne tik nejaučia, bet ir neturi. Ir kas gali būti neturtingesnio už žmogų, kuris myli tik save?

Meilė žmogų sudiegina, nes kuo daugiau ir plačiau jis myli, tuo jis yra dieviškesnis. Išmokęs žmogų mylėti gilesne meile, jis pastebi, kad jo meilė Dievui nebėra tik protinė sąvoka ar geros valios šaltas sprendimas, bet verdanti jėga, kuri šildo ir judina visą asmenį.

Per žmogų į meilę. Per kiekvieną žmogų. Tai nėra lengva misija, bet čia glūdi pasaulio išganymas. Mat meilė žmogų pa-

Ruošiantis švęsti 600 metų sukaktį nuo krikščionybės įvedimo Lietuvoje, buvo prašytas prof. Simas Sužiedėlis ką nors parašyti šiuo klausimu "Laiškams lietuviams". Jo sveikata jau buvo per silpna ką nors naujo parašyti, bet prieš mirtį jis dar spėjo atsiųsti nuorašą savo straipsnio, rašyto prieš 50 metų "Židinyje", švenčiant 550 metų sukaktį nuo Lietuvos krikšto. Šį jo rašinį spausdinsime dalimis per tris numerius.

R e d a k c i j a

1. LIETUVOS KRIKŠTAS KAIP POLITINĖ

PROBLEMA

Lietuvių giminės pasirodė viešumoje kaip tik tuo metu, kai Kristaus mokslo skleidimas tarp nekrikščionių tautų buvo įgavęs politinį atspalvį. Ramios religinės tautų krikščioninimo priemonės, kuriomis viduramžių pradžioje garbingai naudojosi airių ir anglosaksų misionieriai, viduramžiams įpusėjus, buvo pakeistos daugiau priverstinio krikštijimo metodais. Jie rėmėsi ne tiek **kryžiumi**, kaip dvasiniu apaštalavimo ramsčiu, kiek **kalaviju**, kaip materialine pasaulinės valdžios atspara. Šito prievartos apaštalavimo pirmas buvo nusigriebęs Karolis Didysis, žiauriai ir neatlaidžiai priverkęs apsikrikštyti saksus, paskui Otonas Didysis ir jo įpėdiniai, tikėjimo vardu išžudę Paoderio ir Pavyslio slavus. Tačiau kardo

keičia. Širdį pakeičia. Ji mintis, norus, svajones geradario grožio rūbais apvelka. Ji duoda idealui gyvybę, teisingumą papildo žmoniškumu, taikai duoda tikslą, o karui ištraukia mirties geluonį. Žmogus tampa žmogui brolis, ir Dievas — dėl mūsų meilės — tampa žmogumi. Ne veltui sena giesmė skamba: "Kur meilė, ten Dievas".

Įvairūs žmonių keliai, bet juose susitinkame žmogų, sukurtą į Dievo paveikslą. Kai mintimi, širdimi su žmogumi susijungame, išgirstame, kaip skamba žmoguje dievybės aidas.

pirmenybė prieš kryžių ryškiausiai iškilo ekspediciniuose kryžiaus žygiuose, kai dvasinės ir pasaulinės valdžios bendradarbiavimas pasireiškėdavo fizine jėga, nukreipta prieš pagonis ir eretikus. Jei šiuo atveju Bažnyčiai vis dėlto labiau rūpėjo tikėjimo dalykai, tai imperija tetroško užvaldyti netikinčiųjų žemę. Germanų imperatoriams, svajojusiems restauruoti Romos imperiją, krikštas dažnai buvo tiktai patogi priedanga įgyti naujų feodų. **Tokiu būdu iš esmės sakralinis aktas būdavo paverčiamas grynu politiniu įrankiu.**

Šis politinis krikšto aspektas ryškiai nudažo ir Vakarų Europos **pastangas įjungti Lietuvą į katalikišką pasaulį**. Pradžioje aiškiai dar buvo sulaukę šventų ir nuoširdžių apaštalų, kaip šv. Adalberto, šv. Brunono, vysk. Meinhardo, vysk. Kristijono. Bet tai buvo pirmieji ir paskutiniai taikingi Aistuvos misionieriai, kuriems teko veikti dar neorganizuotoje ir globos neteikiančioje mūsų sentėvių žemėje. Sparčiai auganti Lietuvos valstybė susidūrė jau su kariniais vienuolių ordinais, kurie į Pabaltijo šalį nešė kaip kryžių (ordo **cruciferorum**), taip lygiai ir kardą (ordo **gladiferorum**). Didžiai reikšminga yra tai, kad abiejų ordinų branduolį sudarė ne kas kitas, kaip **saksai**, kurių sentėviai pirmieji iškentė kalavijo apaštalavimą. Rūstūs krikščioninimo metodai (lacrimalis apostolatus) negalėjo išdilti iš jų palikuonių sąmonio, kuriame dar blykčiojo ne visai prigesęs germanų nuožmumas. Tai jau iš anksto apsprendė agresyvų abiejų ordinų nusistatymą nekatalikų atžvilgiu. Kas buvo taikoma jų tėvams, kuo buvo plakami saracénai ir eretikai, tai negalėjo praeiti ir pro "gaurais apkerpėjusius pagonis" — lietuvių gimines. Krikščionių riterių sąmonėje, kovų su pagonimis įaudrintoje, jie buvo identifikuojami su velnio vaikais (Dusburgo "filii diaboli"), kuriems nesikrikštijantiems negalėjo būti jokio pasigailėjimo. Gyvi ar mirę jie privalė-

jo nusilenkti kryžiui ir kardui, o jų žemė turėjo būti pajungta Bažnyčios ar imperijos klusnumui. Tiek vienu, tiek antru atveju — kaip latvių ir prūsų likimas rodo — krikštas **reiškė ne ką kita, kaip neofitų komendacijos aktą**. Jis buvo apmokamas įgimta suverenumo laisve ir nuosava tėvų žeme.

Gaivalingai kurdami ir stiprindami savo valstybę, lietuviai negalėjo tokios didžios kainos už krikštą mokėti. Bet jie taip pat negalėjo ir nesiskaityti su kryžiuočių ir kalavijuočių jėga, krikščioniškos Europos paremiama. Vieniinga Lietuvos valstybė jai rodėsi tiek pat krikščionybei pavojinga, kaip ir turkų ar totorių galybė. Užtat Vakarų Europos riteriai, pralaimėję kryžiaus karus Palestinoje, popiežių bulėmis ir imperatorių ediktais buvo kreipiami į Rytų Europą prieš "netikėlius" (infideles) lietuvius. Kryžiaus karai vis dažniau ir intensyviau ėmė plakti vos beatsistojusią ant kojų Lietuvą. **Krikštas jai pasidarė taikos su Europa conditio sine qua non**. Lietuvos valdovai tegalėjo tada rinktis vieną iš dviejų: arba gintis iki paskutiniųjų, arba sutikti su šia taikos sąlyga. Vienos arba kitos galimybės pasirinkimas priklausydavo nuo išvidinio Lietuvos atsparumo. Kai Lietuvos jėgų ėtampa atsileisdavo, buvo ieškoma taikos su krikščionimis ir siūlomos už krikštą kompensacijos, o kai valstybės pajėgumas pašokdavo, vėl buvo grįžtama prie tradicinio antagonizmo ir atsiimami pažadai. Tai mums vaizdžiai rodo Mindaugo konversija, Vytenio santykiai su Rygos arkivyskupu, Gedimino laišakai popiežiui, Kęstučio ir Algirdo pareiškimas imperatoriui Karoliui, Kęstučio pasižadėjimas Vengrijos karaliui Liudvikui, Jogailos sutartys su kryžiuočiais ir lenkais. Per visą tą pusantro šimto metų **Lietuvos krikštas pasidarė politinių sutarčių ir derybų objektas**.

Šitą siūbavimą pradeda gana nuoširdi **Mindaugo konversija**. Nors jis ir buvo priverstas apsikrikštyti dėl Livonijos ir Volumes prieš jį nukreiptos koalicijos, tačiau iš krikšto jis nepadarė tikrai politinio akto. Pakreipdamas Lietuvą į Katalikų Bažnyčią, jis sugebėjo apginti nuo kalavijuočių tiek

politinį, tiek ir bažnytinį Lietuvos suverenumą. Tai jis lengviau galėjo padaryti dėl to, kad vokiečių ordinas dar nebuvo sugromulojęs prūsų bei latvių ir nepajėgė intensyviau lietuvių puldinėti. Tokiu metu lietuvių tautos kristianizacija buvo labai tinkama. Tačiau už ją Mindaugas vis dėlto buvo sumokėjęs Žemaičių žemėmis, kas siundė lietuvių neapykantą krikščionims ir sukurstė dar neapvaldytas seperacines lietuvių jėgas, kurios ne tiktai sunaikino pirmąją Lietuvos karalių, bet nutrynė nuo Lietuvos veido ir krikšto žymes. "Tuo tarpu, — kaip pastebi A. Alekna, — Lietuvos valstybė augo, kilo lietuvių tautinė sąmonė, stiprėjo jų pasitikėjimas savimi ir ėjo gilyn jų griežtas nusistatymas prieš tuos katalikus, kurie, prisidengdami krikščionybės idealais, stengėsi pavergti lietuvių tautą. Tokiam antagonizmui įsistrėjus, katalikų tikėjimas ilgam negalėjo prigyti Lietuvoje" (Kat. Baž. Liet., 15 psl.). Fatalios šios apostazijos pasekmės giliai įsirėžė į tolimesnį lietuvių tautos likimą.

Iš tikrųjų, stiprėjant Lietuvos jėgoms ir jai kaskart vis platyn augant Rusijos žemėmis, už krikštą lietuviai negalėjo žadėti jokių kompensacijų. Juos galėjo traukti tikrai garbingos ir net aiškiai naudingos kristianizacijos sąlygos. Vytenis ir Gediminas, pavyzdžiui, reikalavo, kad krikštas būtų **nepuolimo iš ordino pusės garantija**, o Algirdas ir Kęstutis, pasitikėdami sujungtomis jėgomis, pakišo dar didesnių **postulatų**: imperatoriui Karoliui IV jie bylojo apie visų aistiškų žemių grąžinimą ir ordino brolių perkėlimą į Juodmario stepes, o Vengrijos karaliui Liudvikui Kęstutis užsiminė dar apie karaliaus vainiko išrūpinimą. Bet vokiečių ordinas buvo per daug įsikibęs į aistišką Baltijos pajūrį, per daug įleidęs šaknis į jų žemę ir sumaterialėjęs, kad didžiausios jo galybės laikais būtų galėję jį iš čia iškrapštyti Avignono nelaisvės supančioti popiežiai arba kad būtų norėjęs tai padaryti pats germanų imperatorius. O kai tai negalėjo įvykti, tuščiai nuskambėjo visi pirmųjų Gediminaičių laikais iškilę Lietuvos krikšto projektai. Nė vienas iš jų ne-

įstengė įžiebtį Mindaugo krauju užgesintos katalikų tikėjimo šviesos.

Nieko nebuvo pakeista nė šiurkščiuose Lietuvos ir ordino santykiuose. **Sakralinis Lietuvos krikšto momentas iš šių santykių buvo visai išnykęs**, krikštas buvo pačių kryžiuočių ir kalavijuočių sukompromituotas ir iš jų rankų Lietuvai nepriimtinas. Gediminas savo laiškuose yra kratęsis tų, kurie "iš vienuolyno darą plėšikų lizdą" (op.cit., 19 psl.). Taigi vokiečių ordinas, kuris turėjo Rytuose krikščionybę plėsti ir ją ginti, pasidarė svarbiausiu jos stabdžiu ir užtvanka. O apsilenkęs su savo apaštališku pašaukimu, ordinas ne tik tai pats atitolo, bet ir **bažnyčios buvo jau atžeriamas nuo tolimesnių Lietuvos sukrikščionini/no planų**. Algirdo ir Kęstučio laikais popiežiai pasirenka aplinkinius kelius, pasitaikindami į tarpininkus Lenkijos ir Vengrijos karalius. Atslūgusi Europoje kryžiaus karų įsiūbuota dvasia ardė ir ideologinį ordino egzistavimo pagrindą.

Tuo tarpu su kiekvienu prabėgančiu amžiumi kaskart vis labiau į Lietuvos šilus atsimušė krikščionių **tikėjimo šviesa** ir viduramžių universalinė **kultūra**. Jos ne tik tai supo Lietuvą iš visų šonų, darydamos ją vienintelę Europoje ugnies garbinimo salą, bet ir sunkėsi į visą Lietuvos valstybinį organizmą. Tai darė Lietuvos krikšto reikalą dar aktualesnį. (b.d.)

■ "Aušros", leidžiamos pogrindyje Lietuvoje, 47-me numeryje skaitome: "Jonas Biliūnas paliko testamentinį pageidavimą: "Tarpe kryžių ir lelijų man kryželį pastatyki". Prieš atvežant jo kūną iš Zakopanės, bedieviai pirma pasirūpino nuvesti kryžių nuo Liūdiškių piliakalnio, kur turėjo būti laidojami Biliūno palaikai". V. Mykolaičiui-Putinui mirus, buvo iškviestas Zapyškio klebonas pas Religijos reikalų įgaliotinį Rugienių pasiaiškinti, kieno valia ir prašymu jis atskubėjo į Kačerginę su sakramentais prie mirštančio rašytojo ir suspėjo jį aprūpinti sakramentais".

■ Guatemalą per 20 metų valdė kariškių vyriausybė, bet praeitų metų pabaigoje išrinktas civilis, krikščionis demokratas Vinicio Cerezo. Prezidento pareigas perimti jam buvo skirta sausio 14 d. Rinkimuose gavo 69% balsų.

TARPUSAVIO MEILĖ

CHIARA LUBICH

"Viešpats tepraturtina jus ir tepripildo meile vieni kitiems ir visiems" (Tęs 3,12).

Kad geriau galėtumėm suprasti tą žodžių turtingumą, turime įsijausti į tą galvosena, kurios įtakoje jie buvo parašyti. Šv. Paulius sužinojo, kad tesalonikiečių bendruomenė buvo trikdoma. Ji buvo jauna, pilna energijos ir entuziazmo, bet naujai gimusi, todėl reikalinga pagalbos.

Apaštalas turėjo pagrindo rūpintis, kad jauna bendruomenė nebūtų sąmyšio nuslopinta. Jei rimtos kliūtys nebūtų sulaukusios, jis pats ten būtų nuvykęs. Negalėdamas keliauti tuoju, jis meldė Viešpatį praskinti jam kelią pas juos ir tai bendruomenei padėti augti tarpusavio meilėje.

Šios ištraukos žodžiai paprasti, bet išreiškia krikščionių gyvenimo pačią esmę — tarpusavio meilę. Mes galime pastebėti, kad tokia meilė pakelia, sustiprina ir drąsina sielą, ištiktą persekiojimo ar grasinamą visokių vidinių bei išorinių sunkenybių. Tai nesunku suprasti, nes tarpusavio meilė išjudina ir atgaivina visas antgamtinės galias, Šventosios Dvasios krikšto metu mums suteiktas: tikėjimą, kuris visad mus ragina artimo asmenyje matyti Jėzų, viltį, kuri padeda mums po kiekvieno suklupimo vėl pradėti iš naujo, ir meilę, kurios visais aspektais (nusižeminimu, švelnumu, tyrumu ir t.t.) galime mylėti artimą. Kad galėtumėm būti vienybėje su artimu, tarpusavio meilė nuolat reikalauja savęs atsižadėjimo, kartu brandindama mumyse ir Jėzaus kryžiaus meilę. Visa tai savaime veda mus į glaudesnę vienybę su prisikėlusiu Jėzumi mūsų tarpe ir teikia daugiau šviesos bei jėgų.

Tas sakinyss sukelia ir kitą mintį, kad tarpusavio meilė negali būti pagrįsta prielaidomis. Ji yra reali, visad mumyse turi augti, ir ją statyti diena iš dienos esame pašaukti. Mes žinome, kad mūsų savimyla, visur prasiverždama, visad skatina mus rinktis tai, kas patogu. Bet mes neesame pa-

šaukti mylėti savo pusėtinumo saikeliu. Mes turime mylėti Jėzaus matu, mylėti be saiko, mylėti be ribų.

Apaštalas sako, jog toji meilė turi ne tik augti, bet tiesioig lietus, kad visad būtų pajėgi apgalėti mumyse tūnanti palinkimą prieštarauti. Čia aiškėja dar ir tai, kad Viešpats ypatingu būdu mus veda ir kad turime jam atsiduoti, idant galėtumėm augti tarpusavio meilėje. Jis pašaukė mus krikščioniškam gyvenimui ir nepaprastai mus myli, todėl galime būti tikri, jog darys viską, kad tik tas gyvenimas mumyse augtų ir stiprėtų. Jis tai darys ne tik duodamas savo malonių, bet panaudodamas ir mus supančias aplinkybes tokiu būdu, kad turėtumėm vis daugiau progų augti tarpusavio meilėje.

Kaip tad galėtumėm pagal tuos žodžius gyventi? Praktiškai kalbant, taip turime panaudoti visas progas, kurių mums pateikia kiekviena diena, jei ne kiekvienas momentas, kad pagal tą meilę gyventumėm. Pavyzdžiui, ar mes kada nors savęs klausėme, kodėl šis kolega įstaigoje ar įmonėje buvo skirtas dirbti šalia mūsų, kodėl šis studentas mokykloje radosi šalia mūsų, ar tas mūsų bendruomenės bei grupės narys buvo pavestas darbuotis su mumis? Kodėl tas viršininkas buvo mums skirtas? Kaip mes pakėlėme tą padėtį ar pasitikome tą įvykį? Jei mes žinosime, kaip žiūrėti į šias visas aplinkybes krikščioniško pašaukimo šviesoje, mums nereikės ilgai ieškoti atsakymo.

Kas gali apsaityti, kokį poveikį mumyse palieka tarpusavio meilės patirtis! Kiekviena mūsų pastanga išsinerti iš savo "kiauto", norint pasitikti artimą, yra žingsnis į priekį krikščioniškame augime. Kiekvienas nuoširdus artimo meilės aktas, giliai paliesdamas, mus keičia ir atnaujina. Tad mūsų horizontai plėtėja, siela bręsta ir stiprėja; Jėzaus tiesos ir švento gyvenimo troškimas mumyse auga.

Tie, kurie klauso Jėzaus mokymo ir tarpusavio meilę deda savo egzistencijos pagrindu, likdami tam ištikimi, gali nešti gausių vaisių. Ar ne tam mes, krikščionys, turėtumėm gyventi?

Iš a. k. išvertė **K. Paulius**

YPATINGASIS VYSKUPŲ SINODAS ROMOJE

*(II Vatikano susirinkimo vertinimas,
praėjus 20 metų)*

Paruošė P. DAUGINTIS, S.J.

1985 metų pradžioje popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtas busimasis nepaprastasis vyskupų sinodas- Romoje sukėlė didelį susidomėjimą katalikų ir nekatalikų tarpe. Jį paskelbdamas Šv. Tėvas norėjo, kad iš visų šalių sukviestieji vyskupai, praėjus 20 metų po Vatikano susirinkimo, drauge apžvelgtų jo iššauktus nusiteikimus bei reiškinius.

Vieni labai daug tikėjosi iš sinodo — manė, kad jis duosias atsakymus į iškilusius naujus, opius klausimus. Kiti manė, kad sinodas galbūt pasmerks iš Susirinkimo kilusias neaiškias kryptis, nusiteikimus, sąjūdžius, neortodoksinį mokymą ir t.t.

Prie šių konservatyvių katalikų nuomonių pasklidimo daug prisidėjo kardinolo Juozapo Ratzingerio, Tikėjimo kongregacijos prefekto, duotas pasikalbėjimas vienam Italijos žurnalistui ir kiek vėliau, 1985 m. gegužės 5 d., išspausdinta atskira knyga "The Ratzinger's Report". Čia jis labai kritiškai ir pesimistiškai kalbėjo apie II Vatikano susirinkimą ir kvietė į priešsusirinkinių vertybių atgaivinimą. Daug kas manė, kad ir popiežius panašiai galvoja.

ŠIS TAS IŠ SINODO EIGOS

Nedaug buvo laiko pasiruošti sinodui, o ir sinodas buvo trumpas: nuo lapkričio 24 iki gruodžio 8 dienos. Taigi vos pora savaitė. Vis dėlto sinodo dalyviams padėjo greitai susiorientuoti puikiai paruošta visų kraštų vyskupų konferencijų atsiųstų pranešimų santrauka. Ją paruošė Belgijos kardinolas Gotfriedas Danneels ir sinodo paruošimo komisijos teologas Walter Kasper (Tuebingen).

Sinodo metu vyskupai galėjo laisvai pasisakyti įvairiais klausimais. Tų pasisakymų buvo apie pusantro šimto. Kai kurie vyskupai savo nuomonės stengėsi išreikšti teologiniais terminais, pvz.: yra būtinas **kolegiš-**

kumas (Kristaus pasirinktieji apaštalai su Petru sudarė apaštaltų kolegiją ir sutartinai veikė); reikalingas *subsidiariškumas* (ką gali atlikti žemesniosios institucijos, pvz., vyskupų konferencijos, tuo teneužiima aukštesniosios, pvz., įvairios Vatikano kongregacijos). Taip pat buvo iškelta vyskupų ir įvairių kraštų vyskupų konferencijų klusnumo problema popiežiui ir Vatikano kongregacijoms. Buvo net keliamos abejonės dėl vyskupų konferencijų teisėtumo. Buvo atvirų, drąsių pasisakymų kai kuriais klausimais, pvz., tas pats kard. Godfriedas Danneels sinodo atidarymo dieną kalbėjo: "Vaistai povatikaninėms negalioms gydyti negali būti suvesti į disciplinarines, administracines priemones. Pokoncilinės silpnybės negali būti pataisytos prieškonciliniais metodais".

Be bendrųjų sesijų, vyskupai dar turėdavo pokalbius grupėse, į kurias buvo pasiskirstę pagal kalbas. Buvo penkios tokios grupės. Jose vyskupai dar atviriau kalbėdavo. Šios grupės taip pat paruošė savo pranešimus.

Baigdamas savo sesijas, sinodas pirmą kartą tokių sinodų istorijoje išleido viešą dokumentą, gana išsamiai apimantį jame iškeltus klausimus ir aptartus atsakymus. Šis dokumentas parašytas lotynų kalba, paruoštas drauge su kitais nariais kardinolo Gotfriedo Danneels ir priimtas sinodo dalyvių. Jis yra pavadintas pagal pirmuosius sinodo atidaromosios prakalbos žodžius: "Bažnyčia Dievo Žodyje švenčia Kristaus paslaptis pasaulio išganymui".

SINODAS IŠKELIA DIDELĘ II VATIKANO SUSIRINKIMO REIKŠMĘ

I dokumento skyriuje kalbama apie pagrindinę sinodo temą — II Vatikano susirinkimą įvertinanti apžvalga, jo dvasios bei gilesnio jo mokymo pažinimo skatinimas ir 20 metų sukakties atšventimas.

II skyriuje nagrinėjamos šalutinės ir ypatingosios sinodo temos: sekuliarizacija, Bažnyčios paslaptis, Bažnyčia — bendruomenė, kolegiškumas, vyskupų konferencijos ir kt.

Šis dokumentas yra doktrinalinio pobūdžio, į klausimus žiūrintis tiek iš teigiamos, tiek iš neigiamos pusės, duodąs taip pat pastoralinių bei praktiškų nurodymų.

Paruoštas ir kitas raštas. Jį paruošė vyskupų grupė, vartojusi lotynų kalbą savo posėdžiuose. Jis yra tik tos grupės vyskupų ir priimtas, bet puikiai kalbąs dvasiai ir širdžiai. Tas pastoracinis dokumentas pavadintas "Mūsų žodis Dievo tautai". Duodami ištraukas, beveik pažodžiui ir naudosis šiuo dokumentu.

"Mes visi, Rytų ir Lotynų apeigų vyskupai, su dėkingumu dvasioje dalijomės tuo pačiu įsitikinimu: II Vatikano susirinkimas buvo Dievo dovana Bažnyčiai ir pasauliui. Visiškai jam pritardami, laikome jį Šv. Dvasios šaltiniu, atvertu mūsų ir būsimų laikų Bažnyčiai. Mes ne tiek žiūrėjome klaidų, trūkumų, vienašališkumų, kilusių iš nuodėmių ir žmogiškų silpnubių, kurie kartais pasidaro proga Dievo tautos kentėjimams, kiek pamatėme (tuo tikime ir tai tvirtiname) kad Bažnyčia šiandien randa Susirinkime stiprybę ir šviesą, kurią Kristus pažadėjo duoti savo sekėjams kiekvienu istorijos laikotarpiu".

Panašiai kalbama apie didelę Susirinkimo reikšmę ir tame visų sinodo vyskupų priimtame dokumente. Remdamasis įvairių kraštų vyskupų konferencijų pranešimais, ją išsakė kard. G. Danneels savo kalboje, atidarydamas sinodą:

"Aplamai, liturginis atsinaujinimas priimtas. Daug aktyvesnis tikinčiųjų dalyvavimas. Dvasiniai Dievo žodžio turtai labiau įėjo į jų sąmonę. Vyksta daugelio grupių dvasinis atsinaujinimas evangelizacijos, katekizacijos ir pamokslų dėka. Pastebimas didesnis Bažnyčios supratimas ir veiklesnis atsakingumas. Pagrindinės bendruomenės teikia didelę viltį Bažnyčiai, jeigu jos tikrai yra bažnytinės bendruomenės.

Bažnyčia moderniam pasaulyje. Daug radikalesnis žmogaus teisių liudijimas, stojimas už teisingumą, taiką ir laisvę. Pirmenybės, teikiamos neturtingiesiems, prispaustiesiems ir atmetiesiems, įėjo į bažnyčių (bendruomenių) gyvenimą ir praktiką. Ge-

Kastyčio Izokačio nuotrauka.

resni santykiai tarp vyskupų ir kunigų; stiprėjantis broliškumas ir draugystė. Didėnis, pozityvus kolegiškumo vertinimas visuose bažnytinio gyvenimo ir bendravimo lygiuose. Religinės kongregacijos ir vienuolijos parodė daug pastangų vėl atidengti savo steigėjų charizmą, pritaikant savo konstitucijų bei regulų atnaujinimui”.

SINODAS PASISAKO ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Visų vyskupų priimto dokumento II skyriuje trumpai, bet aiškiai sinodas pasisako įvairiais specifiniais klausimais. Čia cituosime lotynų grupės vyskupų dokumentą, nes jame tie patys dalykai yra trumpiau išreikšti.

“II Vatikano susirinkimas laikė savo misiją pateikti mūsų laikams neišpasakytus Kristaus paslapties turtus. Kristus per Bažnyčią, kuri yra mistinis jo kūnas, yra visada artimai esantis žmonijos tarpe. Tikėjimu ir sakramentais mes esame pašaukti gyventi artimoje bendrystėje su Dievu. Susirinkimas aiškiai priminė, kaip mes turime

gyventi bendrystėje su Dievu Tėvu, Sūnumi ir Šv. Dvasia Kristaus įsteigtoje Bažnyčioje. Mes visi esame mistinio Kristaus kūno nariai. Šiame Kristaus kūne gyvena Šv. Dvasia. Tai yra Bažnyčia. Užtat bažnytinės struktūros ir santykiai turi išreikšti šią paslaptinę bendrystę.

Mums yra aišku, kad Bažnyčia negali pati atsinaujinti be šios dvasinio pobūdžio paslapties gilesnio išsiskleidimo krikščionių širdyse. Pirmiausia tai reikalauja, kad kiekvienas jaustųsi pašauktas į šventumą. Per Kristaus Bažnyčią Dievas šį nuostabų bendravimą leidžia pajusti jau šiame pasaulyje, šaukdamas visą žmoniją į pilnutinį pažadėtąjį bendravimą. Būtina suprasti tą nuostabią paslaptinę Bažnyčios tikrovę ir tokiu būdu išvengti klaidingų sociologinių ar politinių Bažnyčios prigimties interpretacijų”.

Pirmajame visų sinodų vyskupų priimtame dokumente toliau rašoma apie Bažnyčios gyvenimo šaltinius: Dievo žodį, Šv. Rašto skaitymą gyvosios tradicijos, t.y. Baž-

nyčios mokymo, o ne vien egzgežės mokslo šviesoje; apie vyskupų mokymo ir teologų mokslo derinimą nuoširdžiuose pokalbiuose, apie vidujinio atsinaujinimo liturgijoje reikalą, apie visuotinę evangelizacijos pareigą ir t.t.

Toliau sinodas kalba apie Bažnyčią, kaip bendruomenę (koinonia). Šis daugia-reikšmis graikų kalbos žodis (lot. communio) turi šią pagrindinę prasmę — bendravimas su Dievu per Jėzų Kristų tikėjimo ir sakramentų dėka. Krikšto ir Eucharistijos sakramentais sueiname į artimą bendravimą su Dievu, o Eucharistinio Kristaus Kūno priėmimu (Komunija) — su visais tikinčiaisiais, su visais mistinio Kristaus Kūno nariais, kurie yra Bažnyčia. Jungimasis su Eucharistiniu Kristaus Kūnu sudaro, vykdo ir išreiškia visų tikinčiųjų artimą bendravimą su Kristumi ir Bažnyčia (plg. I Kor 10,16; Jn 15,3). Tad Bažnyčia nėra tik kokia institucija ar organizacija, bet pirmiausia dvasinė bendruomenė.

Užtat Bažnyčioje gerai derinasi įvairių formų daugumas (pluriformitas) su dvasine jos vienybe ir net teisingai suprastas pluralizmas, iškelias kitus tiesos ir gėrio požvilgius. Derinasi ir popiežiaus primatas su vyskupų kolegija. Juk kaip apaštalų kolegiją reikia suprasti tik drauge su jai pirmininkaujančiu Petru, taip ir vyskupų kolegiją reikia suprasti tik su jai vadovaujančiu Romos vyskupu, popiežiumi, "jos galva, ir niekada be jo, kuris turi aukščiausią ir pilną galią visoje Bažnyčioje" (plg. "Lumen Gentium", 22 nr.).

Viena konkreti kolegiškos dvasios apraiška yra ir įvairių kraštų vyskupų konferencijos. Nėra abejonės apie jų pastoralinį naudingumą, o dabartinėse sąlygose net būtinumą. Bet jos turi atsižvelgti į visuotinės Bažnyčios vienybę ir gerovę bei neatšaukiamas paskiro vyskupo teises.

Kadangi Bažnyčia yra bendruomenė, tai joje turi atsakomybės ir dalyvavimo teisę taip pat kunigai, vienuoliai, pasauliečiai vyrai ir moterys.

Paskutiniame poskyryje kalbama apie Bažnyčios misiją moderniam pasaulyje

pagal II Vatikano susirinkimo "Gaudium et Spes" konstituciją. Ten iškeliami tokie svarbūs reikalai, kaip inkultūracija, pokalbiai su nekrikščionimis ir netikinčiaisiais, pirmenybės teikimas neturtingiesiems, Bažnyčios socialinis mokslas, pritaikytinas vis naujoms sąlygoms, siekiant gyvenimo pagerinimo visiems žmonėms. Sinodas visus prie to ragina.

ATSISAUKIMAS

Į visus sinode iškeltus klausimus bei darbus stipriai skatina tas trumpasis pastoralinis dokumentas:

"Pasauliui ir Bažnyčiai džiugios vilties skatinami, kviečiame jus geriau suprasti II Vatikano susirinkimo dvasią, studijuojant ir stengiantis geriau pažinti visas jo konstitucijas, dekretus, deklaracijas, ir ryžtingai stoti už jų įvykdymą. Juk kiekvienas Bažnyčios narys turi pareigą skelbti Gerąją išganymo naujieną. Šiai misijai visi iš II Vatikano susirinkimo gali pasisemti daug šviesos ir dinamizmo.

Juk iš tikrųjų Susirinkimas buvo sušauktas paskatinti Bažnyčios atsinaujinimą, kad ji galėtų evangelizuoti radikaliai pasikeitusį pasaulį. Dabar mes esame tiesiog stumiami į gilesnį tikrosios Susirinkimo dvasios ir mokymo supratimą, kad galėtume atsakyti į naujus pasaulio iššūkius ir į tuos, kuriuos Kristus duoda pasauliui ir mums... Ir tai vis tiek, ar tai būtų iššūkis siekti geresnio socialinio, ekonominio ir politinio gyvenimo santvarkos, ar dėl trūkumo pagarbos žmogaus gyvybei, civilinių bei religinių laisvių panaikinimo, šeimos teisių paniekimo, vis galingesnių ir baisesnių ginklų gaminimo lenktynių...

Šiomis susitikimo ir pokalbių dienomis mes, vyskupai, dar stipriau pajutome žmogaus kančių naštos svorį ir solidarumą su kiekvienu žmogumi. Todėl, turėdami savo širdyse gyvenusio, mirusio ir prisikėlusio Kristaus meilę, su nauja energija skelbiame jums, o per jus ir visiems šių dienų vyrams bei moterims, II Vatikano susirinkimo taip įspūdingai paskelbtą žodį apie Kristaus Evangelijos teikiamą viltį mūsų laikams:

Mes esame sutverti ne mirčiai, bet gyvenimui. Nesame pasmergti nesutikimams ir karams, bet sukurti Dievo ir žmogaus meilei. Žmogus yra sutvertas pačiam Dievui, t.y. gyventi su juo artimoje bendrystėje'. Žmogus atsiliepia į šį savo pašaukimą, atnaujindamas savo širdį meilei. Yra žmonijai kelias — ir mes jau matome jo ženklus

— kuris veda ją į solidarumo, dalinimosi ir meilės civilizaciją, vienintelę vertą žmogaus. Tai yra Dievo planas žmonijai, kol ji laukia Viešpaties ateinant".

Baigiant šią apžvalgą, manau, būtų galima pasakyti, kad šis ypatingasis vyskupų sinodas Romoje atsakė į jį sudėtus lūkesčius, nors gal ir ne visiškai. Jis nenustatė teisinio santykio tarp popiežiaus ir sinodo: ar sinodas turi tik patariamąjį balsą, ar sprendžiamąjį? Sinodas nenustatė aiškesnių bendravimo taisyklių tarp vyskupų konferencijų ir Vatikano kongregacijų, tarp vyskupų mokyimo ir teologų doktrinos.

Bet juk ne tam sinodas ir buvo sušauktas. Jis ir negalėjo tų minėtų teisinių dalykų nuspręsti, nes jame dalyvavo popiežiaus pakviestieji, o ne pačių vyskupų išrinktieji atstovai, išskyrus kraštų vyskupų konferencijų pirmininkus.

Taip pat sinodas nesukėlė didesnio entuziazmo vykdyti II Vatikano Susirinkimo iššauktą atsinaujinimo dvasią. Tačiau to beveik ir nebuvo galima laukti iš tokio trumpo vyskupų subuvimo. Tą entuziazmą sukelti žmonių širdyse, padėti žmonėms geriau pajusti Susirinkimo dvasią ir jo mokymą yra didelė dvasininkų, vienuolių ir vadovaujančių pasauliečių vyrų ir moterų pareiga, o taip pat ir kiekvieno tikinčiojo.

■ Vatikanas 1985 m. turėjęs 50 mil. dolerių daugiau išlaidų negu pajamų.

■ Maskvoje veikia Šv. Liudviko bažnyčia, kurią, kaip skelbia "Catholic Standard", aptarnauja lietuvis kunigas ir latvis diakonas. Parapiečiai daugiausia prancūzų ir lenkų kilmės. Diplomatinių korpusą Maskvoje aptarnauja amerikietis kunigas, kuris aukoja mišias angliškai ir prancūziškai ambasados rūmuose. Čia tegali lankytis diplomatinio korpuso nariai, Maskvos gyventojams neleidžiama.

TEOLOGINIAI MĄSTYMAI

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS

42. AVINĖLIS — ŽMONIŲ IR DIEVO SANTYKIŲ TRAGIKOS SIMBOLIS

"Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę!"

Pavadinimas "Dievo Avinėlis", kuriuo Jonas apibūdina Jėzų, mums yra pasidaręs per daug įprastas, kad galėtume pajusti, kokias galias realybės jis išreiškia. Jis mums yra gyvas simbolis, bet simbolis kartais užima vietą tos realybės, kurią jis simbolizuoja ir ją pačią tam tikra prasme pridengia. Dievo Avinėlio simbolis buvo gerai žinomas žydams, bet jie buvo per daug su juo apsipratę, kad gilintųsi į tai, kas jame slepiasi. Jie į šį simbolį žiūrėjo tik kaip į gelbinčią Dievo veiklą, bet nekreipė dėmesio į tai, kad Avinėlio aukojimas reiškė ir baudžiančią Dievo veiklą.

Žydams Dievo Avinėlis reiškė ypatingą Dievo globą, jiems parodytą, išeinant iš Egipto nelaisvės. Jis reiškė jų pirmgimių išgelbėjimą nuo mirties, kai tuo tarpu egiptiečių pirmgimiai išmirė. Žydų valgomas avinėlis per šimtmečius turėjo įvairių šalutinių prasmų, siejančių jį su šventiškomis nuotakomis.

Nėra aišku, ar žydai Velykų avinėlių jungė su laukiamuoju Mesiju. Šios sąvokos ne vienu atveju jiems buvo viena nuo kitos nutolusios. Jėzaus laikais Mesijas buvo laukiamas, kaip galingas karalius, o Velykų avinėlis buvo tik vienas iš praeities didelių Dievo malonių ženklų. Gal koks dvasingesnis žmogus šias sąvokas ir jungė, Dievo Avinėlyje išvelgdamas busimojo Mesijo simbolį, tačiau nežinia, ar tokių buvo daug. Tikrai toks buvo Jonas Krikštytojas, Mesiją pristatydamas šiuo simboliu. Taip pat mes nežinome, kaip žmonės suprato šį Jono pristatytą Dievo Avinėlių. Tačiau Dievo Avinėlio sąvoka nėra vien šventiška žydų Velykų simbolika. Avinėlio aukojimas savyje slepia visą Dievo ir žmonių santykių dramą. Avinėlio aukojimas yra išraiška ar tam

tikra simbolinė santrauka didelės dalies žmonijos religijų istorijos.

Jis jau žydų Velykose yra tik religinis simbolis tos realybės, kad nusikaltęs žmogus užsitraukė mirtį. Šią tiesą žmogus turėjo pasisavinti, kaip savo dalį, ir ją išpažinti, laisvai prisiimdamas mirtį. Tai jis ne kartą darė, nueidamas per toli, kai jis savo ar kito žmogaus gyvybę naikindavo Dievo garbei. Abraomo sūnaus Izaoko aukojimo atveju, Dievas perspėjo žmones, kad jis nenori žmogaus sunaikinimo ir kad jam pakanka dvasinės žmogaus išraiškos, būtent, kad žmogus suprastų, jog jis yra kaltas mirties. Tokiu keliu avinėlio simbolis atėjo į žydų kultūrą, kaip tiesos išraiška, kad žmogaus gyvybė priklauso nuo Dievo.

Taigi Dievo Avinėlio simbolis gaubia savyje tą žmonijos religijų istoriją, kuri reiškėsi kruvina auka. Jame yra išreikšta žmonijos tragedija, kad ji savo santykius su Dievu gali atstatyti tik pilnutiniu savo gyvybės pavedimu Dievui. Avinėlio klusnumas iki mirties yra Dievą tikinčio žmogaus išraiška. Dieviškojo lėmimo dėka tas pat Avinėlio simbolis pasidarė ir žmogaus iš mirties išgelbėjimo simboliu. Jau ir žmogaus pripažinimas Dievo valdžios savo gyvybei yra išganantis. Avinėlis iš mirties gelbstintį vaidmenį jau vaidino, žydams išeinant iš Egipto. Savo pilną prasmę jis įgijo Jėzuje Kristuje. Kristus, prisiimdamas žmogaus mirtį, paliudijo už mus visus, kad mes išpažįstame, jog mūsų gyvybė yra iš Dievo.

Tačiau šis Kristaus aukos realizmo pripažinimas net pirmiesiems krikščionims nebuvo lengvas dalykas. Kai laiško žydams autorius ėmėsi uždavinio išaiškinti, kokia prasme Kristus yra vyriausiasis prasidedančios krikščionijos kunigas, jis Kristaus kunigystės, atrodo, nedrįso aiškinti Dievo Avinėlio simboliu. Jis ją palygino su senovės kunigo Melchizedeko duonos ir vyno aukojimu. To jam pakako suvokti Kristaus kunigystę. Ir su S. Testamento kunigyste jis Kristaus kunigystę sujungė su tuo pasakymu, kad Kristus savo krauju, o ne gyvu-

lių krauju nešinas užėjo šventykloje už uždangos, t.y. užžengė į dangų,

43. KRISTAUS LAIKYSENA NUODĖMĖS ATŽVILGIU

Nuodėmė žmogų lydi ir, kaip liga, prie jo kabinasi. Ji visus žmones lydėjo ir lydės. Dėl to mums yra brangus Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę. Kokiu būdu vyksta tas nuodėmės naikinimas, nes žmogus visuomet tą nuodėmę jaučia ir savyje, ir kituose? Kai norime sužinoti, kokia prasme Kristus naikina pasaulio nuodėmę, tai gal bus gera atkreipti dėmesį į tai, kad Kristus visiškai nebijo nuodėmės. Jis drąsiai susitinka su nusidėjėliais, ar tai būtų vyrai, ar moterys: ar samarietė prie Abraomo šulinio, ar nusidėjėlė, plaunanti jo kojas, ar paralyžiuotas nusidėjėlis, kuriam nuodėmės atleidžiamos kartu su jo išgydymu. Tik tais atvejais Jėzus nėra toks galingas nuodėmės atžvilgiu, kai nusidėjėlis, būdamas išdidus, savo nuodėmių neprisipažįsta. Tada Jėzus jį bara ir jam priekaištauja, bet nėra aišku, ar jį iš nuodėmės išlaisvina. Bet tais atvejais, kai nusidėjėlis natūraliai artinasi prie Jėzaus, Jėzus jo nuodėmę atima. Jis net netyrinėja nuodėmės prigimties, bet tartum pats susitikimas su juo žmogų iš nuodėmės išlaisvina. Lengvumas, kuriuo Jėzus nugali nuodėmę, yra pamokantis. Dėl to ir į išpažinties praktiką, kuri taip visiškai netragiškai atleidžia mums nuodėmes, per daug nesigilindama į jų aplinkybes, turime žiūrėti, kaip į sekimą Kristaus praktikos nuodėmių atžvilgiu.

Žmonijos laikyseną nuodėmių atžvilgiu galima suskirstyti į keletą didelių grupių. Vienos grupės pavyzdžiu yra fariziejai, kurie didina nuodėmių naštas, didindami ir smulkindami dorinius reikalavimus. Kitos grupės pavyzdžiu gali būti mūsų ir visų laikų liberalai ir kai kurie psichologai, kurie mano, kad iš viso nėra tokio dalyko, kaip nuodėmė. Tokių galima sutikti ne tik tikinčiųjų tarpe. Gal daugiau jų yra tarp tų, kurie Dievo visai netiki arba nelabai tiki. Jie pradeda studijuoti nuodėmę ir pradeda joje išvelgti tokią stiprybę ir tokią jėgą,

Kastyčio Izokaičio nuotrauka.

kad praktiškai pradeda ją laikyti negalima. Tokie žmonės pasidaro liūdnais moralistais. Jie neturi priėjimo prie to nuodėmės požiūrio, kurį apie **ją** turėjo Kristus. Jie praktiškai netiki nuodėmės atleidimo galimybe. Be abejo, ir mes turime manyti, kad nuodėmė yra jėga, bet neturime visos savo galvosenos grįsti nuodėmės galingumu.

Taip pat yra plati pažiūra, kad nuodėmė nėra kokia didelė blogybė, ji yra tik psichologinių nusiteikimų ir išorinių aplinkybių padaras. Ir šioje pažiūroje yra nemaža tiesos. Vidinės ar išorinės aplinkybės paskatina nusikalsti. Ypač išorinių aplin-

kybių vaidmenį iškėlė marksizmas ir socializmas, sakydamas, kad žmogaus dorovė ir laimė priklauso nuo aplinkybių. Pakeitus aplinkybes, išnyksianti ir nuodėmė. Mes tas aplinkybes vadiname tradiciniu žodžiu — **pagunda**. Marksizmas davė jai tik realesnį ir naujesnį vardą. Tačiau negalima visos nuodėmės atsakomybės suversti pagundai. Už ją yra atsakingas ir pats žmogus.

Ir kai žmogus negali savo atsakomybės išvengti, suversdamas kaltę išorinėms ar vidinėms aplinkybėms, kai jis negali ar nenori pripažinti nuodėmingumo visagalybės žmonių gyvenime, tai Kristus ateina kaip vienintelis galimas gelbėtojas iš nuodėmės. Jis nepanaikina žmogaus atsakomybės, nes pripažįsta jo kaltę, bet jo ir nepasmerkia, palikdamas jį amžinoje nuodėmės tarnyboje. Jis žmogų išlaisvina iš nuodėmės tiek kartų, kiek tik į jį kreipiasi tuo reikalu.

44. KAIP DIEVĄ PALIUDYTI KOMUNISTUI AR EGZISTENCIALISTUI

"Čia tasai, apie kurį aš kalbėjau: Po manęs ateis vyras, anksčiau už mane buvęs, nes jis pirmesnis už mane".

Jonas ne tik skelbė Kristų, bet ir jį parodė. Liudijimo vaidmuo nėra baigtas, kol liudijamas dalykas nėra identifikuojamas. To iš liudininkų reikalauja ir Amerikos teismai. Liudininkai turi pasakyti ne tik tai, ką jie žino apie įvykį ar žmogų, bet turi parodyti (identifikuoti) daiktus ir asmenis.

Ar mūsų tikėjimo liudijimas užsibaigia Kristaus parodymu tiems, kuriems mes jį skelbiame? Tai yra labai svarbus apaštalinės metodikos klausimas. Mūsų religinis pamokymas turi padėti vienam ar kitam žmogui apsispręsti konkrečiuose jo gyvenimo reikaluose. Tai nereiškia, kad mes turėtume užsimesti jiems savo sprendimu, bet reiškia, kad konkrečiose gyvenimo aplinkybėse mes jiems nurodytume krikščionišką sprendimą. To reikalauja iš pamokslininko visi klausytojai. Norėdamas patenkinti šį reikalavimą, pamokslininkas griebiasi įvairių priemonių, dažniausiai pavyzdžių. Bet pavyzdžiai dažnai yra tik literatūrinės fik-

cijos. Jos paremia pamokslininko atstovaujamą idėją, tačiau vargu ar galima sakyti, kad jomis pamokslininkas parodo Kristų.

Mūsų laikais kaip tik reiškiasi praėjusio šimtmečio dvasios kryptis, dar nenugailėta, pagal kurią idėjinis žmogaus turinys turi atsitiktinį ryšį su konkrečiu žmonių gyvenimu. Dėl to yra susikūrę visokių nuo gyvenimo atitrūkusių teorijų, kurių skelbėjai neranda reikalo jas paliudyti gyvenime. Kalbant apie pavyzdžio reikšmę doriniame gyvenime, galima prisiminti Kantą, kuris neskyrė jokios reikšmės pavyzdžiui, ugdant dorinį gyvenimą. Jis sakė, kad žmonių gerumas priklauso tik nuo jų klusnumo įstatymui, o ne nuo pavyzdžio.

Prieš šį pertemptą dvasingumą šiandien išsina komunizmas ir egzistencialinė filosofija. Ir komunizmas, ir egzistencializmas nori tik realaus žmogaus gyvenimo ir tik jo vieno. Komunizmas nori žmogaus — medžiagos atšvaito. Egzistencializmas taip suvoktą žmogų priveda prie jo egzistencijos ribos ir ten jį palieka pasibaigimui.

Tiek komunistinė praktika, tiek egzistencialistinė filosofija iš mūsų reikalauja žmogaus išgelbėjimo liudijimo. Komunizmas reikalauja visiško įsijungimo į bendruomenės gyvenimą, atsisakant net savo individualios nenykstančios vertės. Egzistencializmas pataria dėl to nesijaudinti, nes žmogus daugiau nieko ir nėra kaip laikinė apraiška, o kai ši apraiška baigiasi, nėra ko klausinėti, kas su ja atsitiko.

Mes komunizmui turime paliudyti tokių žmogų, dėl kurio pats Dievas tapo žmogumi ir įsijungė į žmonijos istoriją. Egzistencialistui turime paliudyti, kad tas į žmoniją įsijungęs Dievas gyvena realiai mūsų tarpe.

Mūsų laikų žmogus išgyvena chronišką nesugebėjimą priimti tiesą, ateinančią žodžio forma. Ryškią išimtį šioje srityje sudaro O. Milašius. Jam žodžiu paskelbtas tikėjimas ir pasakytas perspėjimas tampa realybe, kuriančia jo gyvenimą, nepaisant įvairių įpročių ar nusiteikimų. Bet galbūt mes esame praradę sugebėjimą žodžiu išreikšti tiesą. Pasak prel. Krupavičiaus, kai

Kastyčio Izokaičio nuotrauka.

kurių pamokslininkų žodis yra "neapgyventas žodis". Ką tai reiškia? Tai yra toks žodis, kuriame nėra sąryšio tarp kalbančiojo gyvenimo ir jo skelbiamos tiesos.

Tad labai svarbu, kad mūsų žodis būtų "apgyventas" — kad žodis ir jį skelbiančio gyvenimas eitų kartu. Tik žodžio skambesio neužtenka. Galbūt daug prasmės yra Jono Krikštytojo pasakyme, kad jis skelbia ne teorinę tiesą, bet žmogų, nes jis sako: po manęs ateina žmogus.

■ JAV-se tikėjimas į Dievą, pasitikėjimas malda ir branginimas dvasinių vertybių laikosi tvirtai. Tokius duomenis parodė Gallupo organizacijos tyrimai.

■ Kardinolas Bernardin Kalėdų dieną šv. mišias aukojo, nuvykęs į kalėjimą, nešdamas religinę pagūdą tiems nelaimingiesiems.

Lankai ir strėlės šeimoje

Simas Sužiedėlis

Didmiesčių aplinka daugiausia duoda mažamečių nusikaltėlių iš tų šeimų, kurios gyvena susikimšusios apieštuose kvartaluose. Mažesni miesteliai ir kaimai yra sveikesni. Tačiau ir juos pasiekia iš didmiesčių besiliejanči gatvinė įtaka. Amerikoje ji yra labai stipri ir grėsminga, nes gatvėmis yra pavirtę kone visi didesnieji keliai ir pakelės. Pakelėse gali rasti tai, ko nerasi savo namų švarioje aplinkoje, arba iš savo namų radijo bei televizijos išgirsi ir pamatysi tai, ko geriau būtų nežinoti. Kaip tėvai besirūpintų, negalės savo vaikų visai išsaugoti nuo neigiamos pašalinės įtakos. Dar pračiau, jeigu tuo nebus visai rūpinamasi: vaikai palikti auginti gatvei bei jų pačių susirandamoms pramogoms.

Bet tiek vaikus, tiek ir tėvus veikia dar antras dalykas — tai minios psichologija, kuri namų židinį įjungia į viso krašto žmonių nuotaikas bei jų siūbavimą. Mūsų laikais nėra lengva spirtis tai minios įtakai, kitaip dar vadinamai tarpasmeninei difuzijai. Ji turi pagrindą pačių mūsų dvasioje. Štai išgirstame kurią nors žinią — blogą arba gerą. Ji žaibiškai pro mus praeina ir pasirodo veido išraiškoje. Jei reikia dėl šios žinios kas daryti, susimąstome, apsisprendžiame ir veikiame. Tai gali žmonės spręsti iš mūsų išvaizdos, elgsenos ir pastangų, mums net ir nieko nesakant. Dažniausiai pasakoma ir žinoma. Kitus tai dar labiau paveikia. Tuo būdu visuomenėje susidaro

tarpusavio poveikis — minčių ir veiksmų skleidimasis, difuzija, kuri gali sukelti didelį džiūgavimą arba didelę baimę, net paniką. Tos difuzijos keliu visuomenėje sklinda pamėgdžiojimas, mados, propaganda, vadinamoji laiko dvasia ir kt. Tam visuomenės siūbavimui labai daug pasitarnauja radijas, televizija, spauda, greitas susisiekimasis, reklamos, kinai, masiniai žmonių susibūrimai. Šiais laikais gyvename lyg kuriame tvenkinyje, į kurį metus nors ir nedidelį akmenėlį, ratilai nueina visu paviršiumi ir susiūbuoja nendrės.

Difuzija su visomis savo priemonėmis gali būti palenкта ir geroms idėjoms skleisti. Bet prastas dalykas daug lengviau ir greičiau plinta negu geras. Šeimoms tai sudaro problemą: socialinėje aplinkoje ir modernioje minioje išsilaikyti atspariai ir sveikai. Kokių apsaugos priemonių šeima imasi?

Šeima labai daug remiasi savaimingu vaikų auklėjimu. Tai yra tasai auklėjimas, kuris remiasi įgimta tėvų meile, jų susirūpinimu vaikus saugoti nuo blogio ir lenkti į gerį. Tėvai vadovaujasi natūraliu gėrio pajautimu, visuotiniais doros principais, įpročiais, tradicijomis, kitų pavyzdžiais. Bet tai ne visada duoda gerų rezultatų, jei socialinė aplinka yra bloga, minios spaudimas labai stiprus, o tėvų gyvenimas dar nesutaria su tuo, ko jie moko ir ko norėtų, kad vaikai laiktųsi. Antai išsiskyręs tėvas ar motina gali labai norėti, kad jų sūnus ar duktė nepasektų tėvų pavyzdžiais, bet augančio vaiko moralinis atsparumas jau gali būti susilpnintas. Yra išimčių, kad ir iš pačius šeimų vaikai išauga kitokie, negu buvo jų tėvai. Bet išimtys nepakeičia senųjų romėnų pasakymo: "Non procul a stipite poma cadunt" (Netoli obuoliai nuo obels nurieda). Yra taip pat neretų atvejų, kad ir tvirtų bei dorų šeimų vaikai savo gyvenimo būdu tėvams širdį suspaudžia.

Kiek auklėjimo galimybės yra neribotos, tiek ir auklėjimo rezultatai gali būti nelaukti. Auklėjimas šeimoje kažkur užlūžta, ir tėvai pasijunta nusivylę savo pastangomis bei savo vaikų nuvilti. Jie taiko tuos

pačius metodus visiems savo vaikams, o pasiekia nelygių rezultatų dėl socialinės aplinkos, pašalinės įtakos, idėjų difuzijos visuomenėje ir skirtingo vaikų charakterio. Išlyginimo kiek daugiau galima pasiekti, kai auklėjimas sustiprinamas sąmoningo ugdymo.

Sąmoningam vaikų ugdymui reikėtų ruoštis dar prieš vedybas. Pasiruošimas apima pažinimą psichologijos ir pedagogikos dėsnių, religinio auklėjimo principų, aplinkos ir laiko tendencijų ir kt. Kai ką reikės vis iš naujo studijuoti, nes gyvenimas vietoje nestovi. Tačiau visa tai apimti ir suderinti su vaikų meile bei globa, o ypač pritaikyti atskiroje šeimoje, niekada nebuvo ir nebus lengva, kai vieni vaikai ritinėjasi žeme, o kiti jau tarda ratais. Tos pačios priemonės ne visiems vienodai tiks.

Formuoti jauno žmogaus charakterį yra pats sunkiausias dalykas, bet kiek šeimų rimtai to uždavinio imasi? Labai dažnai pasitaiko, kad šeimos kuriamos tikrai suaugusiems, tikrai dviem įsimylėjusiems, ne daug paisant, ką ji duos naujai ateisiantiems. Atrodo, paprastas reikalas, kuriam pakaks įgimtos tėvų meilės. Deja, ne visada to gero dalyko pakanka.

Auklėjimo darbą tėvams sunkina dar tai, kad vaikai yra jų, o ne svetimųjų. Vaikai paveldi ne tikrai tėvų prigimtį, vadinamąjį biologinį pagrindą, į kurį įsispraudžia gero ir negero, bet ir būdo bruožus, didelį panašumą. Tėvus gali atpažinti iš vaikų juoko, mosto, eisenos, balso, polinkių. Dėl to tėvai ne visada mato, kas jų vaikams negero teko iš paveldėjimo ir kas jaučia pirmisiais brendimo metais, kai vaikas tebebuvo sūpstomas ir myluojamas, it koks angelėlis. Velniuko ragučiai vėliau pasirodo, ir juos aplaužyti jau darosi sunkiau. Vaikų meilėje reikia daug išminties, kantrybės ir susitvardymo, kad būtų sutvardyta bręstąs žmogus.

Antra vertus, didelis griežtumas, paremtas tikrai draudimu ir baudimu, kad ir eitu iš tėvų meilės, gali sukelti ir didelį prieštaravimą: esą tėvai nenorį suprasti nei savo vaikų, nei laiko dvasios. Tuo atžvilgiu kiek-

vienoje šeimoje susidaro didesnė ar mažesnė įtampa, kada vaikai pakyla nuo popierinių žaisliukų ir nueina prie gyvųjų žaislų, kada jiems jau nepakanka joti ant tėvo pečių arba glaustytis ant motinos kelių, bet įsigeidžia joti motociklu ar automobiliu ir glaustytis apie savo pomėgius. Šituo metu susikerta tėvų autoritetas ir žodis su vaikų laisve ir atsikirtimu.

Tėvų ir vaikų santykis šeimoje yra pagrįstas žmogaus santykiu su Dievu. Dievas mums yra aukščiausias autoritetas, Dievas duoda žmogui didžiausią laisvę, bet laisvę įstatymuose. Yra net pasakyta, kad "įstatymas jus padarys laisvus". Iš Dievo įstatymo išplaukia tėvų autoritetas, o iš žmogaus laisvės išteka vaikų laisvė. Tačiau tikrai laisvas ir už savo veiksmus atsakingas gali būti tikrai subrendęs žmogus. Brendimas vyksta tėvų priežiūroje, kuri vaikams darosi vis laisvesnė, juo daugiau jie įgyja sąmonės ir pajunta atsakomybės. Pradžioje tėvų žodis yra griežtai įsakomas, nes juo valdomi instinktyvūs ir impulsyvūs vaikų veiksmai. Toliau tėvo ar motinos žodis darosi vadovaujantis ir įspėjantis, nes juo kreipiamasi į paties vaiko valdymąsi ir protinius motyvus. Pagaliau tasai žodis pasidaro maldaujantis, kaip ir Dievo, kada subrendęs vaikas jau turi savarankišką gyvenimą.

Bet ir subrendusiems vaikams lieka moralinė pareiga paklausti tėvų protingų motyvų ir pagarbiai juos priimti. Pagarba reiškama ne žodžiais ir dovanomis, o veiksmiais. Iš vaikų elgesio sprendžiama, kiek jie savo tėvus gerbia ir saugo gerą jų vardą, kaip iš žmogaus veiksmų matoma, ar jisai Dievą tikrai lūpomis garbina.

Autoritetas ir laisvė šeimoje gali nesusiderinti ir kiekvienas nueiti kraštutine linkme. Autoritetas tėvus lenkia savo valią pertempti. Laisvė laukia vaikus per anksti iš tėvų valios išsilaisvinti. Iš to susidaro gana dažnai įtampa, kartais dramatiška ar net tragiška tėvams ir vaikams. Tėvai primiršta, kad vaikus ugdo ne sau, o vaikai neįsąmonina, kad jie auga irgi ne sau. Savęs ir savo interesų ieškojimas veda į nesutarimą,

kurį visada didina prastesnė aplinka, neapvaldytas charakteris, pramogų trauka, pomėgių gundymas ir kt. Vaikai daug ko įsiori, tėvai daug ko neleidžia.

Tėvai turi pareigą vaikus saugoti, drausminti ir normuoti, bet jiems ir nelengva susitaikyti su pakitusiais papročiais, naujenybėmis, laiko atneštomis atmainomis — visa tuo, kas užnešama difuzijos, nors iš esmės ir ne visa būtų bloga. Vaikų auklėjimui būtina, kad tėvai stengtųsi gerai susiorientuoti ir vaikus orientuoti, skirti ne nauja ar sena, o pikta ir gera, nelikti tik praėityje, kai vaikai veržiasi į ateitį. Vaikai turi savo laikrodžius, tėvai pasilieka prie senų žadintuvų. Kadangi laikas turi būti suderintas, tai žadintuvus tereiškia, kad tėvams visą laiką reikia budėti, pradedant pirmąją vaiko dieną, iki jisai išeina iš tėvų židinio kurio savojo.

Šeimyninio gyvenimo ciklas prasideda iš naujo: iš vieno namų išeinama, kad į kitus būtų pareita tokiems pat uždaviniams ir pareigoms, kokias turėjo jaunavedžių tėvai. Juk visi pagaliau susieiname į vienus dangiškojo Tėvo namus, kaip jo vaikai. Šia prasme Lebanono poetas ir filosofas Kahlil Gibran taip kalba apie tėvus ir vaikus:

"Jūsų vaikai nėra jūsų vaikai. Jie yra Gyvenimo dukros ir sūnūs, kurie stiepiasi į savo gyvenimą. Jis ateina pro jus, bet ne iš jūsų, ir nors jie yra su jumis, jums nepriklauso.

Jūs galite jiems suteikti savo meilę, bet ne savo mintis, nes jie turi savąsias. Galite priglobti jų kūnus, bet ne sielas, nes jos gyvena ateities rūmuose, kurių negalite išvysti net savo svajonėse. Galite bandyti supanašėti į juos, bet neverskite, kad jie pasidarytų panašūs į jus, nes gyvenimas negrįžta atgalios, ir praėjusi diena nepareina namo.

Jūs esate tik lankas, iš kurio gyvosios strėlės išlekia tolimon. Kas jus amžina ranka sulenkė, nori, kad skristų į amžinybę jo nužymėtu keliu. Turite džiaugtis, kad tam tikslui jus pasirinko, nes kas myli judriąsias strėles, myli ir pastovius lankus".

Dėl ko jaunimas nutolsta nuo religijos?

Tauras Radvenis. Daug mūsų kartos jaunimo yra nutolę nuo religijos, bet šis nutolimas nėra tikrai jaunimo kaltė. Tam yra įvairių priežasčių.

Gal svarbiausia priežastis yra ta, kad jaunimas nesupranta, kas yra religija. Kartais jaunimas mano, kad religija tai yra tam tikras darbas, užsiėmimas, pareiga. Studijuojantis jaunimas tų darbų ir pareigų turi pakankamai, tai kam dar užsidėti vieną? Kad jaunimas neturi supratimo, ką reiškia tikėti, kas yra religija, be abejo, yra kalti tėvai, auklėtojai, mokytojai.

Jeigu tėvai yra atšalę nuo religijos, neišna į bažnyčią, tai ko galima laukti iš vaikų? Jaunimas yra linkęs sekti ir gerais, ir blogais pavyzdžiais.

Kitos priežastys yra laiko stoka, nepalanki aplinka, draugai, noras pasipriešinti. Lietuvoje, kur nėra laisvės, kur draudžiama eiti į bažnyčią, daugelis jaunimo yra labiau tikintys ir daugiau lanko bažnyčią, negu mūsų laisvuose kraštuose.

Jonas Variakojis. Mūsų jaunimas labai aktyvus, tai dažnai jaunuolis save klausia: "Dėl ko man eiti į bažnyčią ir prasėdėti valandą?" Jaunimas nutolsta nuo religijos dėl

Šiais giliomis mintimis aforizmais vaizdžiai išreikšta, kaip žmogaus siela iš Dievo išeina, tėvų namuose apsivelka kūnu, it pakeleivė rūbu, ir toliau keliaudama vėl į jį grįžta. Čia yra giliausia prasmė vaikų auklėjimo, kuriam negali būti gailimasi jokių pastangų ir aukos.

įvairių priežasčių: mokslo, sporto, priklausymo įvairiems klubams, draugysčių, pamaldų neįdomumo.

Mokslas užima daug laiko, tai jo nelieka religijai. Daug jaunimo priklauso sporto komandoms, kurios treniruojasi ir rungtyniauja šeštadieniais ir sekmadieniais. Nelieka laiko mišioms. Jaunuolį palenkia į vieną ar kitą pusę draugai. Draugai jam siūlo narkotikus ir kitokius "malonumus", kas jį gali atitolinti ne tik nuo religijos, bet ir nuo šeimos. Jaunuolis, nuėjęs į bažnyčią, girdi tuos pačius skaitymus, tas padas maldas. Nė kiek nėra jam įdomiau per pamokslą sužinoti, kas atsitiko kuriam apaštalui prieš du tūkstančius metų.

Andrius Kirklys. Dievui pagarba prasižada nuo vaikystės. Tėvai vaikui pasako, kada jis turi melstis, eiti į bažnyčią, kurioje mokoma ir apie religiją. Bet vaikui bažnyčioje dažnai būna nuobodu, mišios jam nepatinka, jis daug ko nesupranta. Reikia pripažinti, kad mišios dažnai nėra pritaikytos jaunam žmogui, pamokslai dažniausiai sakomi tik suaugusiems. Tad jaunuolis pagaliau nusprendžia, kad religija labai neįdomus dalykas, ir nuo jos nutolsta. Sis galvojimas vėliau pasikeičia. Žmogus supranta, kad religija reikalinga. Jis grįžta prie Dievo. Tikėjimės, kad ir dabartinis mūsų jaunimas vieną dieną grįš.

Paulius Viskanta. Modernus gyvenimas visus žmones, bet ypač jaunimą, tolina nuo religijos. Yra daug priežasčių, o kai jos visos susideda, tai atsiranda tokia siena, per kurią sunku perlipti. Tas tolinimasis nuo religijos gali prasidėti labai jauname amžiuje. Jeigu tėvai tingi ir nelanko bažnyčios, tai negali tikėtis, kad jų vaikai būtų religingi.

Labai daug įtakos turi draugai. Kai jie išgirsta, kad kuris nors jų draugas yra religingas, pradeda iš jo juoktis. O juk nė vienas jaunuolis nenori būti išjuoktas.

Daugelis žmonių, o taip pat ir jaunimas, apie religiją pagalvoja tik tada, kada įvyksta kokia nelaimė, kada artinasi mirtis. Bet jaunuoliui tų nelaimių dažnai neįvyks-

ta, o mirtis dar jam atrodo taip toli. Tad kam galvoti apie religiją?

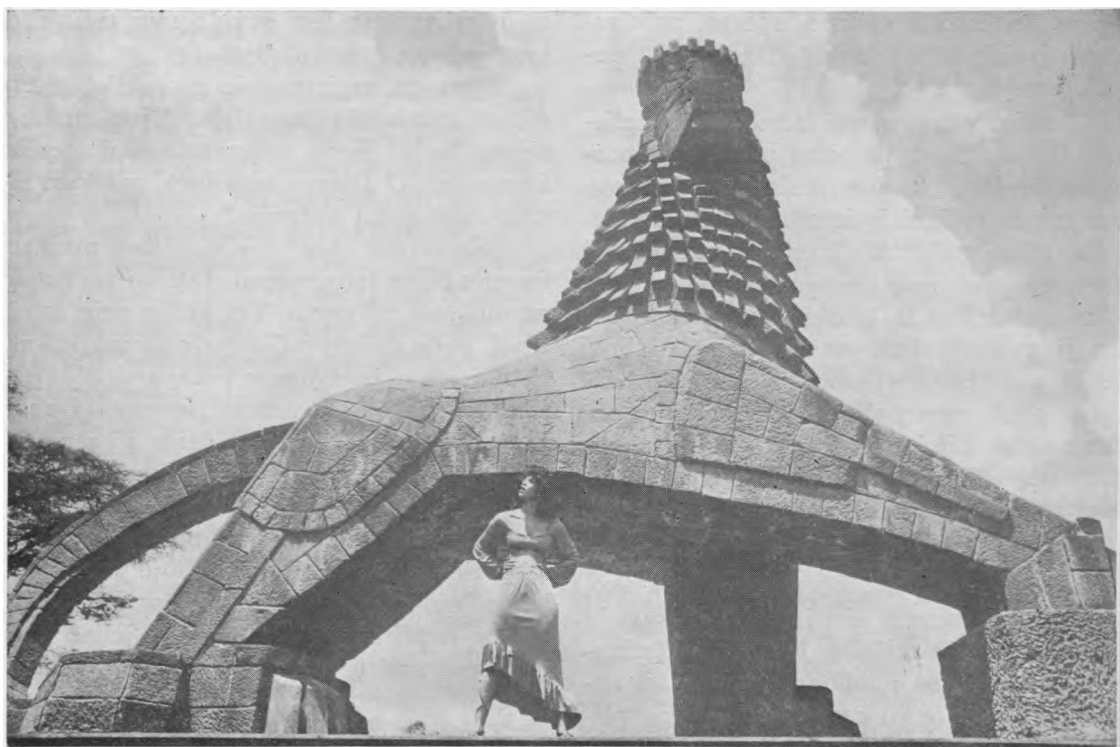
Kitus erzina ir stumia nuo religijos visokios neteisybės pasaulyje. Kiek žmonių miršta badu! Kaip mūsų tautiečiai kenčia Lietuvoje! O Dievas nepadeda, tad kam tikėti, kam eiti į bažnyčią?

Tomas Burokas. Sakoma, kad pirmiau žmonės buvo religingesni. Dėl ko jie dabar nutolo nuo religijos? Yra kelios priežastys. Prieš porą dešimtmečių buvo hipių laikai. Hipiai jokių įstatymų ir jokių tradicijų nesilaikė, taip jie ir vaikus išaugino. Dabar jų vaikai jau užaugo, bet neina į bažnyčią, nes nebuvo įpratinti. Mokyklose nėra religijos, net neleidžiama prieš pamokas pasimelsti. Sekmadieniais jaunimas sportuoja arba žiūri televizijos. Bažnyčioje reikia valandą ramiai pasėdėti ir sekti pamaldas, kurios nepritaikytos jaunimui. Jeigu pats jaunimas galėtų aktyviau dalyvauti: giedoti, groti gitaromis, tai mieliau eitų į mišias.

Taip pat daug įtakos turi seksas, kuris Amerikoje jau visiškai išėjęs į viešumą. O religija ir seksas nesiderina. Sekmadieniais žmonės nori pailsėti, išvažiuoti į gamtą, o jaunimas kartais sekmadieniais turi dirbti, norėdamas užsidirbti pinigų mokslui. Tad kartais sunku surasti laiko nueiti į mišias. Bet, žinoma, jeigu būtų noro, tai atsirastų ir laiko.

Aš manau, kad jaunimas niekad nebuvo per daug religingas, nes jam daugiau rūpi mokslas, pasilinksminimai, sportas. Gal tai yra mados dalykas, o mados ateina ir pra-eina.

Redakcijos žodis. Pereitame numeryje rašėme apie konkurse dalyvavusių mergaičių pasisakymus, dėl ko jaunimas nutolsta nuo religijos, o šiame numeryje yra berniukų nuomonės. Matyti, kad tiek mergaičių, tiek berniukų nurodytos priežastys yra panašios. Taigi ir po šių berniukų minčių redakcijos priedas galėtų būti toks pat, koks buvo po mergaičių pasisakymų. Vis dėlto reikia pabrėžti, kad pati svarbiausia priežastis yra tėvai. Jeigu vaikas namie nuo mažens gautų tinkamą religinį išauklėjimą, paremtą tėvų pavyzdžiu, tai ir kitos jauni-

Kastyčio Izokaičio nuotrauka.

mo nurodytos priežastys būtų lengviau nugalimos.

Visi konkurse dalyvavę ir šia tema rašę jaunuoliai bei jaunuolės aiškiai prisipažįsta, kad dabartinis jaunimas yra daugiau ar mažiau nutolęs nuo religijos. Bet suaugusieji auklėtojai, organizacijų vadovai, rekolekcijų vedėjai ir pamokslininkai dažnai pasako, kad mūsų jaunimas yra religingas, tik jo religijos supratimas ir praktikavimas yra skirtingas nuo suaugusiųjų. Kai kurie vis kartoja, kad mūsų jaunimas yra "giliai ir nuoširdžiai tikintis". Daugiau pabendraurus ir pasikalbėjus su jaunimu, būtų galima padaryti išvadą, kad jis yra tikrai tikintis, bet jo tikėjimą galima charakterizuoti tokiu posakiu: "Veidu į Dievą, užpakaliu į Bažnyčią".

Ir daugumas šiame konkurse dalyvavusių jaunuolių nesakė, kad jaunimas yra nutolęs nuo Dievo; jie tik tvirtino, kad jis nutolęs nuo Bažnyčios. Visi tiki, kad turi būti koks nors Dievas. Jie pripažįsta ir Kris-

tų, bet nenori pripažinti jo įsteigtos Bažnyčios. Jie nėra girdėję, o gal užmiršę, kad Kristus savo įsteigta Bažnyčia davė teisę leisti įstatymus su tam tikromis sankcijomis.

Kai kurie auklėtojai bei religijos skelbėjai ir mokytojai kalba jaunimui labai gražiai apie Dievą, kuris yra toks geras, mus mylintis ir viską atleidžiantis. Jie labai gražiai kalba apie Kristų, mūsų geriausią draugą ir brolių, bet kažin ar neužmiršta pasakyti, kad Kristus gyvena Bažnyčioje ir per ją veikia? Dažnai apie šiuos klausimus kalbama labai abstrakčiai, lyg bijantis pasukti į konkretų gyvenimą. Labai gražiai kalbama apie Dievą, bet bijoma pažvelgti į žmogų, į jo santykius su Dievu.

Kai kurie studentai iš įvairių Amerikos miestų yra pasisakę, kad jų lankomose katalikiškose mokyklose religiją dėsto vyrai ar moterys pasauliečiai, kurie kartais labai neigiamai kalba apie Bažnyčią, jos neverti-

Pasikalbėjimai su Rūpintojėliu

Alf. Tyruolis

Naujas, neseniai išleistas Leonardo Andriekaus poezijos rinkinys "Atmink mane, Rūpintojėli" yra, kaip knygos paantraštė sako, dar 1960 m. išleisto rinkinio "Saulė kryžiuose" antroji versija. Ana, dar prieš 25-erius metus pasirodžiusi, poezijos knyga buvo laimėjusi Lietuvos Rašytojų Draugijos premiją ir literatūrinės kritikos buvo gana teigiamai įvertinta. Dabar jau turime nemažą L. Andriekaus poezijos kraitį. Pati pirmoji jo knyga buvo "Atviros marios" (1955), po rinkinio "Saulė kryžiuose" išėjo dar kelios jo poezijos knygos: "Naktigonė" (1963), "Po Dievo antspaudais" (1969), "Už vasaros vartų" (1976) ir da-

na, laiko ją tik kažkokia nereikšminga institucija.

Atrodo, kad daugumas tikinčio jaunimo stengiasi mylėti Dievą, kuris žmogui tik gero nori, tad jis nepyks, jeigu mes naudosimės visokiais galimais malonumais. Jeigu čia bus kas nors ir negera, tai jis atleis. Taip, jis atleis, bet Susitaikymo sakramento išrišimo formulėje aiškiai pasakyta, kad jis atleidžia "per Bažnyčią".

Tad mums visiems, auklėtojams, mokytojams, kunigams, reikėtų daugiau kalbėti ir aiškinti apie Bažnyčią, nes ši sritis yra labai apleista ir užmiršta. Užmiršus Bažnyčią, bus labai neaiškūs, abejotini ir santykiniai su Dievu.

bar (1985) pasirodžiusi "Atmink mane, Rūpintojėli". Anglų kalba buvo išleista: "Amens in Amber" (1968, vertė D. Jonaitienė) ir "Eternal Dream" (1980, vertė J. Zdanys).

Jau pirmuoju savo poezijos rinkiniu Leonardas Andriekus, O.F.M., pasireiškė kaip pajėgus religinės ir patriotinės poezijos kūrėjas, savita, ne per daug komplikuota forma gana nuoširdžiai ir atvirai išreiškęs savo pergyvenimus. Rinkinys "Saulė kryžiuose" literatūros istorikų bei kritikų buvo sutiktas gana palankiai (plg. P. Naujokaitis. Lietuvių literatūros istorija, 1976, t. 4, p. 246-247). Ypač buvo pabrėžiama religinės ir patriotinės tematikos sintezė ir darnus formos bei turinio sulydymas. Čia pasireiškęs poeto originalumas ir pats rinkinys buvusi jo kūrybos viršūnė.

Ir iš tiesų čia randame ne tik tęsiamą, bet ir žymiai išplėtotą Putino, Brazdžionio, Kiršos Rūpintojėlio tematiką, jai pašvenčiant ištisą knygą. Tai nuoširdūs ir nuolankūs pranciškoniškos nuotaikos poeto pasikalbėjimai su tuo Lietuvos, ypač Žemaitijos, pakelėse ar koplytėlėse rymančiu Dievuliu, į kurį tiek sukaupta tautos likimo apmąstymų. Tie pasikalbėjimai ne kartą turi mistiškai tautinio atspalvio, kaip pvz.:

Tik Tu žinai,

Kodėl taip gailiai gieda

Padangėj vieversys.

Iš tavo delno jis išskrido,

Iš tavo delno pasikėlė —

Jo giesmėje esi

Labiau, negu rasos lašely saulė,

Labiau, negu šventųjų girių vėjas,

Pritilęs gintare. (Vieversys, p. 22).

Kartu tie pasikalbėjimai su Dievuliu Rūpintojėliu yra tokie šeimyniškai intymūs, jog primena R. M. Rilės "Valandų knygos" pasikalbėjimus su Dievui kaip savo "kaimynu". Tik Rilė, kaip Dievo ieškotojas, jį traukia vis arčiau į žemę, o Andriekus ne kartą į jį kreipiasi ir kaip į Viešpatį ar galingą visatos Kūrėją.

Iš dabar išleisto rinkinio "Atmink mane, Rūpintojėli" įžangos "Regėjau senovi-

nę Žemaitiją” matyti, kaip autorius apgailėstauja, kad ne tik nebuvo išpuoselėtas Rūpintojėlio kultas, bet ir jo kūriniai gamtoje buvę nepageidaujami, o jų vietoje imta statyti svetimos dvasios ir pagoniškus totemus. “Tad bent šioje knygoje, lyg kokioje vienišoje koplytėlėje, tegul gyvena Rūpintojėlis, mąstydamas apie vargus ir širdgėlas”, sako poetas.

Kaip toje pat įžangoje užsimenama, autorius 1960 m. išleistą rinkinį “Saulė kryžiuose” dar anksti apsisprendęs perredaguoti — “skaidrinti, trumpinti ir gausinti”. Rūpintojėlio tematikai pabrėžti davęs ir naują pavadinimą knygai. Žvilgterkim, kad ir trumpai, kaip autoriui tas darbas pavyko.

Sustojus prie šio paskutiniojo Leonardo Andriekaus poezijos rinkinio, reikia prisiminti ir tos kūrybos pradžią. Tos pradžios ar “šaknų” ieškotina dar apie 1935 metus (tai jau būtų visa auksinė kūrybinio darbo sukaktis). Per sekantį 20-metį ta poezija išlėto brendo, kad vėliau išsiskleistų keliais rinkiniais. Gimtojo Žemaitijos krašto gamta ir jos liaudies kūryba, į kurią įeina ir populiariusis Rūpintojėlis, autorių pastūmė į poezijos kelią. “Kai žvelgi atgal”, sakoma minėtojų įžangoj, “matai, jog viskas ten buvo poetiška ir šventa, tačiau giliausiai įsmigo Kristus Rūpintojėlis, nes jis labiausiai į mus panašus ir lengviausiai prieinamas” (p. 7). Dabar, matyt, ne mažiau smigo ir kryžių griovimas tėvynės padangėje.

To paveiktas autorius, užuot leidęs naują “Saulės kryžiuose” laidą, ryžosi parūpinti jos naują versiją. Bet perdirbimų ir pataisymų (laikas geriausias kritikas ir taisytojas!) buvę tiek daug, kad rinkinys “Saulė kryžiuose” nebelaikytinas autentišku ir, kaip “juodraštinė medžiaga”, niekur nebenaudotinas.

Žinoma, rinkinio “Saulė kryžiuose”, kaip bibliografinio vieneto, nebus galima išimti, o ir literatūros istorikai bei kritikai juo turbūt vis tiek naudosis, pvz., kad ir lygindami abi versijas. Be to, kaip minėta, anas rinkinys savo metu buvo pakankamai gerai įvertintas.

Iš tikrųjų naujoji versija nėra koks eilėraščių nurašymas, bet veikiau tam tikras kūrybinis procesas, nes daryta ne tik atranka, bet ir įnešta nemaža pataisymų ir papildymų. Čia ne vienas kitas žodis pataisytas ar pakeistas, bet ištisos strofos perkurtos, sutrumpintos, išimtos ar kitaip perdirbtos. Jaučiamas polinkis į glaustumą ir trumpinimą, laisvos ritmikos pakeitimą ir tradicinius ketureilius, nemaža jų ir naujai prikurti. Drožiant skiedrų nepagailėtai Ankstvyesniajame rinkinyje buvo 106 eilėraščiai, naujajame jų yra 89, bet iš tikrųjų iš ankstesniojo su pataisymais perimta tik apie pusė, o naujų prikurti geros trys dešimtys.

Naujosios versijos sudarymas užtruko galbūt kur kas ilgiau, negu naujo rinkinio sukūrimas. Naujas savo kūrinių laidas spaudai ruošdami, eilėraščius taisė ir Mairo-nis, ir Putinas, ir Brazdžionis, bet tai būdavo daugiau leksikiniai pataisymai. Pvz. gerai žinomas Maironio “Pavasario balsų” paties pirmojo eilėraščio žodžio “jausmingas” pataisymas į “nuliūdęs” (poetas), kur ir vienu, ir kitu žodžiu išreiškta atitinkama poeto nuotaika ar dvasinė būseną, nors tų žodžių poetinė vertė nelygi.

Tokių leksikinių pakeitimų L. Andriekaus naujajame rinkinyje itin gausu. Čia poetas buvo gana atsargus ir pataisymams jautrus.

Taisant pirmiausia žiūrėta vaizdingumo, paprastesniam žodžiui ieškant atitinkamo pakaitalo, pvz., keičiant *žiūrėti* į *spok-soti* (šio žodžio prasmė kiek žeminanti), *sulenktas* į *prakaulus* (šio žodžio jau kita prasmė), *giedoti* į *čiulbėti* (šis žodis taikomas tik paukščiui), *atėjęs* į *atslinkęs*, *atmėtęs* į *atstūmęs* (čia tik maži skirtumo niuansai). Bet kitur sunku ir tuos niuansus įžiūrėti, pvz., taisant *pagelsta*, *nugelsta*, *apšarmo-jęs* į *apsišarmo-jęs* ir pan. Siekiant stipresnio vaizdingumo, kartais kito ir žodžio prasmė, pvz., eilėraštyje “Įmygis” (p. 181) eilutė “*Kančia išbalusiuos veiduos*” pakeista į “*Mirtis išbalusiuos veiduos*” (p. 122). Dar daugiau pakeitimo yra eilėraštyje “Lai-

minga mirtis" (p.146), kur pirmą kartą ver-
sijoje skaitė:

**Kaip Tu, Viešpatie — mūsų paguoda —
Jį pamiršti gali?**

Naujojoje versijoje stipriau pabrėžta Rū-
pintojėlio žmogiškąji negalia:

**Ką begali padėti jam žmonės,
Ką ir Tu begali? (p. 119).**

Ypač daug pakeitimų padaryta pirmo-
sios versijos antraštėse, pvz., Žemės sauja
— Sauja žemės (tai jau tiksliau), Rūpestis
— Velnias, Nuplakimas — Už ką? (tai lyg
ir iššūkis), Regėjimas — Vasaros akys, Sar-
gyboj — Kiškėliai (arčiau pranciškoniškos
išraiškos) ir kt.

Eilėraščius perkuriant, trumpinant ar
taisant, kai kas buvo praleista, kas savo
metu buvo aktualu, kaip pvz., eilėraštyje
"Dievo sūnus":

**Tik aš jau negalėjau
Atrast paguodos tą pavasarį,
Kai sruvo kankinių krauju
Paženklintas Birželis, (p. 21).**

Arba eilėraštyje "Tošis" (naujojoje versi-
joje "Nebaugu"), kai "mūsų buitį / Lyg
tošėlę trapią / Drasko viesulas, pakilęs iš
rytų" (p. 32). Gal kai kas pasigės ir kai
kurių eilėraščių iš pirmosios versijos, kaip
Rugiapjūtė, Užvėja, Žinojimas, Dabar, Gin-
taras ir kitų. Tam atsverti buvo sukurti
nauji eilėraščiai, kaip Saulė kryžiuose, Ale-
liuja, Budėk, Daina, Obelaitės, Ta žemė,
Tu kasdien kentėjai, Užmarštis, Kristaus
ašaros ir kiti. Nors ir čia daugiausia prisi-
menama tėviškės gamta, jos žmonės ir jų
darbai bei vargai, bet reiškiami ir viltis,
kad "po kryžium pakils minios" (Aleliu-
ja), kad laimės "minios nepaisomas, ken-
čiantis Kristus" (Kristaus ašaros), kad
"grįš nuskaidrinta vėlė" (Mums nutilus),
nors "Dabar ten jau net akmenys / Prie
vienas kito glaudžias / Tarytum šliaužiotų
ant jų / Koks jūrų slibinas baisus" (Pajū-
ryje). Šis į Rūpintojėlio prieglobstį grįži-
mo motyvas nuaidi paskutiniuosiuose rinki-
nio eilėraščiuose, kaip pvz.:

**Priglausk mane, Rūpintojėli,
Prie meilės plakančios širdies,
Kaip Tu glaudi be krikšto vėlę,
Užbaigusį giedoti vieversėlį, —
Priglausk! Bijau mirties.
Bijau užrūstinto dangaus —
Tu vienas mano prieglauda esi:
žvaigždžių ir saulių žėresy,
Audrų ir vėjų ūžesy —
Priglausk mane, priglausk!**

(Priglausk, p. 128)

**Leonardas Andriekus. ATMINK MANE, RŪPINTO-
JĖLI; rinkinio "Saulė kryžiuose" antroji versija.
Brooklyn, N.Y. Išleido Tėvai pranciškonai iš prel.
Pranciškaus Juro palikimo, 1985. Iliustravo dail.
Telforas Valius. 134 p. Kaina nepažymėta.**

**Antanas Salys. RAŠTAI. III tomas. Įvairūs straips-
niai. Redagavo Petras Jonikas. Išleido Lietuvių ka-
talikų mokslo akademija 1985 m. Spaustuovės išlai-
das apmokėjo L.K.M. Akademija, prisidėjęs Sofijai
Salienei ir kun. J. Ruokiui. L.K.M. Akademijos ad-
resas: Piazza della Pilotta 4, Roma, Italija. Knyga
didelio formato, 545 psl., kaina 36 dol., bet Akade-
mijos nariams arba jos leidinių prenumeratoriams
— 18 dol.**

Pratarmėje redaktorius rašo, kad "tre-
čiasis tomas apima autoriaus straipsnius,
kurie nededami į pirmąjį (bendrinių kal-
bos), antrąjį (tikrinių vardų) ir ruošiamą
ketvirtąjį (lietuvių kalbos tarmių) tomą.

Šie įvairios apimties straipsniai, auto-
riaus rašyti daugiausia enciklopedinei in-
formacijai bei šiaip įvairiomis progomis
platesnei visuomenei, čia skirstomi į kelis
bendresnius skyrius: kalbos mokslo (jų są-
vokų nusakymo), kalbininkų (daugiausia
trumpos biografinės žinios), lietuvių kal-
bos (jos dabarties ir praeities klausimai),
taip pat ir kitų indoeuropiečių ir neindo-
europiečių kalbų (jų apžvalga)".

Kaip pirmajame, taip ir šiame trečiaja-
me tome yra labai daug įvairios medžiagos,
naudingos visiems, kurie domisi lietuvių
kalba, jos kilme ir vartosena.

**ŠVENTASIS RAŠTAS. Komentarai — aiškinimai.
Pirmoji Mozės knyga — Pradžia. Paruošė Kostas
Burbulys. Išleista 1985 m. Čikagoje. 172 psl., kaina
nepažymėta.**

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

MININT KIPRO PETRAUSKO 100-TĄSIAS GIMIMO METINES

Paštas specialiu leidiniu pažymi 100-to metų sukaktį, kai gimė įžymus Lietuvos operos dainininkas Kipras Petrauskas. Išleidžiamas į apyvertą atviruko piešinyje artisto portretas. Ženklo siužetas simboliškas: lyra, smuiko raktas, teatro uždanga ir kaukės. Išleidimo dieną Vilniaus pašte bus specialiu antspaudu antspaudojama korespondencija.

Lietuvos Ministru Taryba įpareigojo Vilniaus miesto vykdomąjį komitetą įrengti memorialinę lentą prie namo Vilniuje, K. Preikšo gatvėje Nr. 14/1, kur gyveno K. Petrauskas. Aukštojo ir specialiojo viduri-

**Algirdas Gustaitis. KELIONĖS NEŽINOMUOSE
KRAŠTUOSE. I dalyje: Japonija, Thai, Singapūras,
Malazija, Indonezija, Hong Kong, Kinija, Macau,
Atgal į Kaliforniją. II dalyje: Žvilgsnis į Meksiką.
Išleido Liet. knygos klubas 1985 m. Viršelį piešė
dail. Ilona Brazdžionienė. 311 psl., kaina 9 dol.**

**1986 metų KALENDORIUS. Paruošė Stasys Praka-
pas. Išleido Toronto lietuvių Prisikėlimo parapijos
ekonominė sekcija. Tiražas — 3000 egz. 204 psl.,
daug iliustracijų, kaina nepažymėta.**

**LITUANUS. Vol. 31, No. 4. Ši numerį redagavo
Antanas Dundzila. Adresas: Lituanus, 6621 S. Troy
St., Chicago, IL 60629.**

**PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Nr. 1(105). Kr. Donelaičio
lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. Išeina 4
kartus per mokslo metus. Paruošia mokyt. Danutė
Bindokienė.**

nio mokslo ministerijai pavesta įsteigti K. Petrausko stipendiją Valstybinės konservatorijos solinio dainavimo katedros studentams.

Įžymus lietuvių muzikos kultūros atstovas K. Petrauskas studijavo Peterburgo konservatorijoje, debiutavo Didžiajame teatre, dainavo Marijos teatro scenoje, o nuo 1922 m. savo kūrybinį gyvenimą susiejo su Kaunu. Buvo vienas iš Lietuvos operos ir baletų teatro įkūrėjų. Daug kartų dainavo Europos ir Amerikos scenose. ("Literatūra ir menas")

TRIUŠIŲ AUGINTOJŲ DRAUGIJA

Kasmet, vieną rudens sekmadienį, Panevėžio turgavietėje įvyksta veislinių triušių paroda-pardavimas. Praeito rudens vieną sekmadienį čia įvyko jau devintoji paroda, Panevėžio triušių augintojų draugijoje jau daugiau kaip du šimtai narių. Sumanūs triušių augintojai jau pardavė valstybei 54 tūkstančius triušių. Apie trečdalį sunaudavo savo reikmėms, o kitus, apie 20 tūkstančių, pateikė pramonei. Populiariausi Panevėžyje — šinšilai, baltieji milžinai, kiek mažiau — pilkieji milžinai, "drugeliai" Kalifornijos triušiai.

Geriausiems augintojams paskatinti draugijos valdyba išmokėjo 2500 rublio premijoms. ("Tiesa")

DVIRATIS — AMFIBIJA

Kapsuko 79-osios profesinės technikos mokyklos jaunieji technikai, pasitarę su Vilniaus inžinierinio statybos instituto docentu V. Dovydėnu, sukūrė neįprastos konstrukcijos dviratį. Dviratis, pagamintas iš metalo atliekų, buvo rodytas Šiauliuose. Dviratis patraukia akį savo paslankumu: jo šonuose pritvirtintos plūdės leidžia važiuoti tiek vandeniu, tiek sausuma.

LIET. SKĘSTANČIŲJŲ GELBĖJIMO DRAUGIJA

Kasmet Lietuvoje paskęsta beveik 100 vaikų. Daugiausia skęsta dvimečiai, septynmečiai, devynerių ir keturiolikos metų vaikai. Patys mažiausi skęsta palikti be priežiūros, vyresniojo amžiaus — kai nemoka plaukti. Siekdama sumažinti nelaimių skai-

čių, Lietuvos skęstančiųjų gelbėjimo draugija moko jaunuolius plaukti. Praeitą vasarą draugija išmokė plaukti 4 tūkstančius moksleivių. Lietuvoje yra 38 uždari plaukimo baseinai. Po visą šalį išgarsėjo Panevėžio medikai, ėmę mokyti plaukti naujagimius. Šiaulių vaikų darželiuose veikia 24 baseinai — „varlinukai“. Kai kurie kolūkiai turi savo baseinus.

„Tiesa“ straipsnį baigia: „Vasara ateina — vasara praeina. O vaikų mokymo plaukti problemos pačios savaime neišsprendės. Jas reikia energingiau spręsti, kad vanduo vėl nepasiglemžtų vaikų gyvybes“.

SURASTAS RAŠTO PAMINKLAS — ŽODYNĖLIS

Surastas pirmasis vienos iš baltų genčių — jotvingių, gyvenusių dabartinėje Lietuvos teritorijoje, rašto paminklas — žodynėlis. Jo kalbinį autentiškumą nustatė Vilniaus universiteto baltų kalbų specialistai. Mokslininkams šis senovės dokumentas leidžia plačiau atskleisti jotvingių ir lietuvių kalbų sąlytį prieš keletą amžių. Pranešimai apie tai sukėlė didelį susidomėjimą Vilniuje įvykusioje tarptautinėje baltistų konferencijoje. („Tiesa“)

DARŽOVĖS NERANDA KELIO Į PARDUOTUVES

„Tiesoje“ rašoma, kad šios žiemos pradžioje į sandėlius padėta šimtais tonų morkų ir burokėlių, daugiau negu gali suvalgyti kauniečiai. Kopūstais žemdirbiai tiesiog užvertė supirkėjus. Vaisių ir daržovių supirkimo kieme patikimą stogą turi tik mažesnė dalis superkamųjų daržovių. Didesniąją dalį tenka dėti į mažai pritaikytas saugyklas arba laikyti tiesiog po atviru dangumi. Susivienijimo saugyklose sukaupta užtekčiai kopūstų, burokėlių, morkų, tačiau parduotuvėse nėra.

Jau lapkričio mėnesį dažnas pirkėjas tuščiomis ir su bloga nuotaika išeidavo iš parduotuvės Nr. 1 Laisvės alėjoje. Savaitė kaip nematome morkų, skundėsi pirkėjai. Tą dieną jie negalėjo nusipirkti nei burokėlių, nei šviežių ar raugintų baltagūžių kopūstų.

Ne ką pirkėjai išsinešdavo ir iš parduotuvės Nr. 10 Kęstučio gatvėje. Jei norėjai

morkų ar raugintų kopūstų, turėjai jų ieškoti kitur, tik ne čia. O kur kitur?

Tą dieną buvo patikrinta dvidešimt vaisių ir daržovių parduotuvių. Tik vienoje iš jų buvo visas daržovių asortimentas. Lapkričio pabaigoje buvo aplankyta dar šešios parduotuvės, tačiau nė viena iš jų negalėjo patenkinti pirkėjų.

Parduotuvės Laisvės alėjoje darbuotojos aiškino, kad morkų iš susivienijimo negavusios nuo lapkričio pradžios, nors nuolat jų užsakydavo. Lapkričio 15 dieną parduotuvė užsakė dešimties rūšių daržovių — gavo tik dvių. Tiek pat užsakė ir po keturių dienų, o gavo tik bulvių. Parduotuvė Nr. 10, pavyzdžiui, lapkričio 18 užsakė trylikos rūšių daržovių, o sulaukė tik trijų.

Prekybos susivienijimo direktorės parduotoja aiškina, kad stokojama transporto daržovėms į parduotuves vežti. Kasdien yra prašoma daugiau kaip pusšimčio mašinų, o atsiunčia tik 30. Kita vertus, gal pakaktų ir tiek mašinų, tačiau vairuotojai per dieną gali važiuoti tik du kartus. Jie aiškina, kad jų benzinai yra normuotas.

Daržovės sandėliuose blogėja. Kieme prie kopūstų raugyklos šimtai dėžučių atvirame ore. Kopūstų gūžės pajuodusios, sugedusios. Gerokai tenka paploninti kopūsto gūžę, kol pasidaro tinkama perdirbimui.

ŠIANDIENINĖ LIETUVIŲ SKULPTŪRA

Nuo 1972 metų lietuvių liaudies menas labiausiai išryškėjo monumetalioje ir dekoratyvinėje skulptūroje. Šie metai laikytini monumetaliosios skulptūros pradžia. Ji prasidėjo Žemaitijoje, kur Ablingoje liaudies meistrai sukūrė 28 ažuolinius paminklus, vokiečių sudegintiems kaimo gyventojams atminti. Plačiai išgarsėję Ablingos ažuolai pažadino monumetalistinę kūrybą visoje Lietuvoje. Kasmet atsirasdavo pavienių ar net grupinių skulptūrų. Žymiausios jų — Čiurlionio kelias, dekoratyvūs, šventiški Tauragės stogastulpiai, papuošę miesto poilsio vietą. Ušėnų, Rokiškio, Staniūnų, Riešės memorialiniai ansambliai. Šiaulių, Ignalinos, Juodkrantės dekoratyvinės skulptūrų grupės. Plungės rajone

puošnūs darbai paženkliną kelią į Žemaitės namą-muziejų.

Daugumos monumentaliųjų skulptūrų medžiaga — medis. Medžio kamienas, stulpas yra pagrindinė struktūra. Medinės monumentalistikos laimėjimai paskatino liaudies akmeninės skulptūros vystymąsi. Pavienių akmentašių, o taip pat ažuolo meistrų patirtimi pasirodė paminklai Kelmėje, skulptūrų grupės prie Molėtų observatorijos ir Jovaro gimtinėje.

Iš skulptorių iškilo ryškiausi šiuolaikinio lietuvių liaudies meno atstovai. Daugiausia senosios kartos drožėjai, kaip Stasys Riauba, Lionginas Šepka, Anicetas Puškorius, Juozas Liaudanskas, Jonas Paulauskas, Juozas Lukauskas ir daug kitų. Kiekvienas iš jų — ryški meninė individualybė, o jų visuma — galingas kūrybinis vienetas.

("Tiesa")

IŠEINA Į DARBĄ - SUGRĮŽTA IŠ BLAIVYKLOS

Kai kuriose gamyklose darbas susijęs su spiritine specifika ir iš sandėlio išrašoma keletas butelių spirito. Pavyzdžiui, dirbant materialinio-techninio tiekimo skyriuje reikia plauti statines. Šiam darbui iš sandėlio išrašoma penki litrai gryno spirito. Nėra atsitikę nė karto, kad statinę plovęs pareigos žmogus tą pačią ar kitą dieną į sandėlį grąžintų likutį, bent vieną butelį, sakydamas: ne visą sunaudojau. Užduotį darbininkas vykdo atkakliai iki pergalingos pabaigos.

Kitoje gamykloje, kurioje vyksta civilinės gynybos pratybos, labiau patyręs darbininkas parodo, kaip prirėkęs patrinti dujokaukės akinių stikliuką, kad šis nerastų. Nelengvas šis mokslas. Betrinant tą stikliuką, dešimt, penkiolika, dvidešimt ir daugiau gryniausio spirito butelių susitrina. Šiomet vien per pirmąjį pusmetį gamykloje į akinių stiklus sutrinta tiek, kiek pernai per visus metus — 12 litrų.

Viena pastoviausių gamybinių būtenybių — šveisti kontaktus. Vyriausiojo mechaniko skyriaus darbuotojai, technologinių įrengimų kontaktams valyti niekad nepamiršta išsirašyti visą spirito normą.

Panevėžio tiksliosios mechanikos gamykloje neseniai liaudies kontrolieriai patikrino, kiek spirito įpilta į pastą, kuri gaminama emaliuotų rankų apsaugai. Bemaž perpus mažiau, negu reikėtų pagal normą. Tačiau dokumento, kad sutaupytas spiritas kada nors būtų grąžintas į sandėlį, nepasisekė aptikti. Spiritas garuoja.

Tikrintojai gamybės laboratorijoje pastebėjo du bidonus spirito. Laboratorijos darbuotojai aiškino, kad kažkas, išeidamas atostogų, palikęs santaupas, gal kam reikės. Lašas prie lašo ir privarva ne tik buteliukai, bet ir bidonai.

Kauno buitinės chemijos dirbinių gamyklos sandėlininkė O. Vilkienė vaikščiojusi gamyklos kieme ir po metalo laužo krūva radusi du bakelius. Smulkmena, tik 16,7 litro spirito, bet pasiėmė; kam gi turi voliotis. .. Sandėlininkė V. Vičienė pačiame kiemo vidury irgi aptikusi bakelį. Pasiėmė vaistams... Fasuotoja Vilčinskienė, bevaikštinėdama gamyklos kiemo patvoriais, radusi pilną kibirą. Dar išgaruos, pakėlė kibirą ant tvoros, kieno yra, tas ir paims. Po darbo, eidama namo, žiūri — kibiras tebestovi. Pasiėmė...

16 Panevėžio kabelio gamyklos darbuotojų į blaivyklą buvo nugabenti tiesiai iš jaukios darbo vietos. Kiti 16 darbe per vargo, besigalynėdami su specifiniais gamybos sunkumais. Kur netvarkos plyšys, ten ir garuoja. Ypatingai tas lakusis pagundos skystimėlis.

Ne tik čia minėtų, bet ir kai kurių kitų gamyklų, kuriose darbas susijęs su spiritine specifika, kai kurie žmonės, eidami į darbą, dėl viso pikto atsibučiuoja su žmona, kitais namiškiais ir net su kaimynais. Mat nežino, kada besugrįš: ar šį vakarą iš darbo, ar rytoj iš blaivyklos.

Pastaruoju metu Lietuvoje kova su girtuokliais sustiprėjo. Partinės organizacijos pasiūlymu, visi padaliniai sudarė konkrečius planus, kaip stiprinti drausmę ir tvarką. Laikas nuo laiko tikrinama, kaip planai įgyvendinami. Pasibaigus darbui įmonėse, liaudies kontrolieriai su draugovininkais tikrina darbovietes ir darbininkus.

Vilniuje visiškai sustabdytas spirituoto vyno pardavimas. Anksčiau alkoholiniais gėrimais buvo prekiaujama 204 Vilniaus visuomeninio maitinimo įmonėse, o dabar tik 97. Uždaryta 20 alaus barų, paviljonų. Jų vietoje patalpos pritaikytos naujiems reikmenims. ("Tiesa")

SPALVINGA PATIEKALŲ IŠ VAISIŲ IR DARŽOVIŲ PARODA

Vilniaus sodininkai ir mėgėjai parodai paruošė 620 įvairių patiekalų — 400 konservų pavyzdžių, daugiau kaip 100 įvairių daržovių prieskonių. Parodoje buvo galima atsigaivinti krienų gėrimu, morkų kava, pastarnokų ir kalariopių troškinių, cukinijos salotomis, tortais iš vaisių ir iš daržovių. Parodos rengėja žinoma kulinarė Birutė Stankevičienė. Ji parodos lankytojams aiškino čia rodomus įvairius patiekalus, apie kuriuos daugumas parodos lankytojų pirmą kartą išgirdo. Ji sako, kad iš bulvių galima paruošti 283 skirtingus patiekalus. Kepinius, troškinius, salotas iš kitų daržovių sunku ir suskaičiuoti būtų. Iš cukinijos sumani šeimininkė iškeps blynų ir apkepų, išvirs uogienę. R. Marengolcienės paruoštos cukinijos salotos, sudėtos ne į lėkštę, o į pačios cukinijos žievelę. Čia pat raudonieji svogūnai, svarainių sirupas ir uogienė, aguročių salotos, obuolių sūris ir įdaryti pomidorai. Jeigu nori išsikepti skanių varškiečių, tai reikia nepamiršti prieskoninės daržovės — peletrūno, kuris taip pat tinka raugiant agurkus ir sūdant grybus. Gelteklė, ji yra tikra daržovių karalienė. Ji gerai išsilaiko per žiemą, tinka vartoti diabetikams. Iš gelteklės daromi net saldainiai. Mongoldas — iš kurio kotų verdama skani uogienė, o iš lapų daromos mišrainės ir verdamos sriubos. Labai skanus aktinidijos gėrimas ir šaltalankio uogos.

Paroda buvo surengta Lietuvos vidaus reikalų ministerijos kultūros ir sporto rūmuose. Parodoje dalyvavo tik 15 iš 417 miesto sodininkų bendrijų. Daugiau pakviesti šeimininkų sutrukdė ankštokos tokios parodai patalpos. ("Tiesa")

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

LAIŠKAS SUSIDOMĖJUSIEMS LIETUVIŲ KALBA IR JOS KILME

Gyvendamas Indijoje, ne kartą apgalvestavau, kad mūsų kalbininkai nepakankamai susipažinę su sanskritu kalba bei kitomis iš jos išsivysčiusiomis kalbomis, kuriose galima rasti labai daug panašumų. Pagrindinė problema yra ta, kad sanskrito specialistai nemoka lietuvių kalbos, o lietuviai kalbininkai nemoka sanskrito. Gal dėl tokio pasakymo reikėtų atsiprašyti kalbininkus, nes jie paprastai turi nemažą žinių iš lyginamosios kalbotyros bei mums giminingų kalbų vystymosi raidos. Vis dėlto, pasižiūrėjus kai kuriuose žodynuose į sanskrito transkripciją arba į giminingų žodžių kilmės išvedimą, kyla abejonė, ar tie kalbininkai moka lietuvių ir sanskrito kalbas. Dažniausiai jie remiasi kitais žinovais, kurie gal moka sanskrito, bet ne lietuvių kalbą. Kartais yra lyginami tolimesni žodžiai, apleidžiant artimesnius ir giminingesnius. Gal ne vienam lietuviui, studijuojančiam užsienio universitetuose, režė ausis, besiklausant, kaip lietuvių ir apskritai baltų kalbų specialistai traktuoja mūsų kalbą. Panašiai vyksta ir su sanskritu. Šios kalbos neišmoksime Vakaruose, jos reikia mokytis Indijoje. Čia per tris mėnesius gal bus galima daugiau pasiekti, negu kitur per kokius dvejus įtempto darbo metus. Sanskritas nėra visiškai mirusi kalba. Jos puoselėtojai net siūlė padaryti ją Indijos bendrine kalba. Jie organizuoja suvažiavimus, kur viskas vyksta sanskritu kalba. Be to,

Devanagari skriptas būtų nemaža pagalba tolimesnėms studijoms.

Kol mes tebeturime jaunesnių kalbininkų, gerai mokančių savo gimtąją kalbą, o taip pat nusimanančių apie lyginamąją kalbotyrą, turėtume susirūpinti šiuo reikalu. Reikėtų bent rankraščiuose palikti šios rūšies nuodugnesnę studiją, o fonetinę dalį įkalbėti į juosteles.

Siūlyčiau Kultūros ar Švietimo tarybai bei kokiai kitai institucijai imtis šio darbo. Tai daug svarbesnis dalykas už kokio nors renginio suruošimą ar knygos išleidimą. Ar nebūtų galima pasiūsti kokią nors gabesni kalbą susidomėjusių jaunuolių bent poros metų studijoms į Indiją? Jaunieji lengvai prisitaiko prie klimato ir aplinkos.

Poona, Indijos intelektualinis Heidelbergas, šiam tikslui būtų geriausia vieta. Miestas turi milijoną su viršum gyventojų. Be to, Amerika ten turi savo bendrąbę — American Hostel for Indian Studies. Klimatas taip pat yra geras, gal kiek panašus į Floridos. Gal būtų galima šioms studijoms gauti net stipendiją iš kurio nors Amerikos universiteto ir užsitikrinti sau akademinę ateitį, pasitarnaujant mūsų kalbos ir tautos kilmei išaiškinti.

Šiuo klausimu daugiau informacijų suteiks laiško autorius: Rev D. Slapšys, S.J., Khrist Niwas, Ghodegaon 414 601, DT Ahmednagar, India.

IŠ KUR KILĖS ŽODIS KUKURŪZAS

Kukurūzų tėvynė yra Pietų Amerika. Iš čia jie ėmė plisti ir į kitas šalis. Bet žodis *kukurūzas* į Lietuvą ir į kitus Europos kraštus atėjo ne iš Amerikos, o iš Turkijos, Konstantinopolio uosto, per kurį buvo gabenami kukurūzai. Turkiškai šis javas vadinamas *kokoroz*, bet tai nėra turkų kilmės žodis, jis yra kilęs iš graikų *kokos* (grūdai) ir *rozos* (buožė, burbulė, pumpuras, mazgas). Iš Turkijos šis žodis paplito į daugelį rytų Europos kraštų. Įvairios slavų kalbos kukurūzus vadina *kukuruza*, *kukorica*, *kukurice*, *kukurudza* ir pan. Iš slavų ši žodį pasiskolino ir kai kurios vokiečių tarmės, šį javą vadindamos *Kukurus*.

PAVEIKSLINIS TELEFONAS

Prieš keletą metų jau buvo bandomas paveikslinis telefonas, naudojant įvairius metodus. Dabar šveicarų bendrovė, panaudodama stiklo vielutes, sujungė telefoną, televizijos aparatą ir televizijos kamerą, sudarydami paveikslinį telefoną. Per televizijos ekraną matyti, su kuo kalbama, o ant televizijos aparato padėta televizijos kamera perduoda paveikslą kita kryptimi. Tuo būdu nereikia specialaus telefono, bet galima panaudoti esamą televizijos technologiją.

NAUJAS LAIKRODIS

Šveicarų gamybos laikrodžiai buvo žinomi ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje kaip aukštos kokybės laikrodžiai. Atsiradus kvarciniams laikrodžiams, šveicarų laikrodžių pramonė labai nukentėjo, nes kvarcinis tikslumas yra toks pat ar Šveicarijoje, ar Japonijoje. Norėdama neprarasti vadovaujamos laikrodžių pramonės, šveicarų bendrovė Longines suprojektavo ir pagamino labai didelio tikslumo laikrodį. Jis eina penkis kartus tiksliau negu standartinis kvarco mechanizmo laikrodis. Be

Nors žodis *kukurūzas*, kaip minėjome, yra graikų kilmės, bet Graikijoje jis nevartojamas. Graikai kukurūzus vadina *arabositaro* (arabų kviečiai). Italai vartoja žodį *granturco* (turkų kviečiai), bet kai kur sakoma ir *grano siciliano* (siciliečių kviečiai). Matyt, kad jie į Italiją patekdavo per Sicilijos uostus, Lotyniškai juos vadina *turkiškais kviečiais* (turcicum frumentum), dėl to ir Vidurio Austrijoje kai kur jie vadinami *türkisches Weizen*. Tačiau vokiečių ir kitų Vakarų Europos šalių kalbose (anglų, prancūzų, ispanų, danų, olandų, švedų) yra įsigalėjęs iš haitiečių kalbos atėjęs žodis *mais*.

to, baterijas reikia keisti tik kas penkeri metai, o laikrodžio nureguliuojimas garantuotas visam laikui.

Aplamai kvarcinių laikrodžių tikslumas priklauso nuo temperatūros. Norint to išvengti, naujas laikrodis turi specialų elektroninį tinklą, kuris pagal temperatūrą reguliuoja pagrindinį laikrodžio varymo elektroninį tinklą. Tuo būdu laikrodžio rodiklių sukimui visada paduodamas vienas pulsas per sekundę.

Šį laikrodį šveicarai reklamuoja visame pasaulyje su šūkiu "Swiss achievement". Jei šis laikrodis bus sėkmingas, tai ir kitos šveicarų laikrodžių bendrovės žada visa pritaikyti savo gamybos laikrodžiams.

KOMPIUTERIS — VERTĖJAS

Greitu laiku prancūzai žada pademonstruoti naują vertimo būdą, kur, panaudojus kompiuterį, bus galima išversti straipsnius iš prancūzų kalbos į anglų kalbą. Pirmiausia šis vertimo būdas taikomas aeronautikos sričiai, o vėliau bus pritaikytas ir kitoms technikinėms šakoms.

Šis projektas buvo pradėtas 1983 metais, finansuojant vienai prancūzų agentūrai. Projekto įvykdymui dirbo 25 įvairių sričių specialistai: kompiuterių inžinieriai, lingvistai, vertėjai. Planuojama panaudoti šį būdą, verčiant tekstus ir į kitas kalbas. Šio projekto įvykdymui talkina kelios prancūzų organizacijos, o už viską atsakinga Société Générale de Gestion.

(Šios techninės įvairybės buvo V. Jautoko išspausdintos "Technikos žodyje", 1985 m., Nr. 4).

MECHANINIS MUZIKANTAS

Pastaruoju laiku labai daug rašoma apie robotų gamybą ir kaip jie pakeičia žmones, atlikdami įvairius jų darbus. Jų gamyba brangi, todėl daugiausia jie skiriami praktiškiems darbams. Bet kartais robotai gaminami vien dėl įdomumo. Vieną tokių robotą pagamino japonų bendrovė Sumitomo Electric, talkininkaujant Waseda universiteto keturiems profesoriams. Jis sveria 90 kg, 180 cm aukštumo ir turi 50 sąnarių.

Šis "mechaninis muzikantas" gali groti standartiniais vargonais iš "atminties" arba iš gaidų. Gali groti klasikinę arba modernią muziką, naudodamas net ir kojinius klavišus.

Dabar ši bendrovė, išstatydama savo prekes įvairiose parodose, naudoja "muzikantą" žmonių patraukimui.

Kas žino, gal ateityje, nuėję į simfoninį koncertą, rasime ne ką kitą, kaip tik robotinius muzikantus ir robotinį dirigentą.

AKUPUNKTŪRA AKMENS AMŽIUJE!

Kinijos medicinos akademijos mokslininkai rado akmeninę adatą ir padarė išvadą, kad akupunktūra buvo žinoma jau prieš 10 tūkstančių metų. Prieš 3500 metų pradėta naudoti bronzinė adata. Mokslininkai mano, kad Azijoje šis gydymo būdas paplito VI amž., o į Europą atkeliavo XVI amžiuje.

NAUJA LIŪDNA NAUJIENA RŪKANTIEMS

Mokslinio tyrimo centro Paryžiuje gydytojai nustatė, kad iš dešimties impotencijos atvejų aštuoni atsiranda dėl kraujagyslių susiaurėjimo, kurio priežastis — rūkymas. Tai paneigia įsigalėjusią nuomonę, kad šį sutrikimą lemia grynai psichiniai veiksniai. Antroji arterijų susiaurėjimo priežastis yra vartojimas maisto, kuriame daug gyvulinių riebalų.

Tabakas ir riebalai kaltinami ir dėl širdies kraujagyslių ligų. Galimybių tapti impotentais rūkoriai turi du kartus daugiau, o riebalų vartotojai — 10 kartų daugiau negu nerūkantys ir nepersivalgantys.

Mokslininkų duomenimis, 50% ištirtų rūkorių kenčia dėl silpnesnės ar stipresnės impotencijos. Tyrimų duomenys, žinoma, bus triuškinantis smūgis tabako korporacijoms, reklamuojančioms rūkymą kaip vyriškos jėgos ir pasididžiavimo simbolį. Tačiau tai bus ir vilties inkaras ligoniams, nes, metę rūkyti ar laikydamiesi dietos, jie gali įveikti ar bent sumažinti savo sveikatos trūkumus.

KNARKIMĄ PAŠALINA TIK OPERACIJA

Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos duomenimis, miegodamas knarkia maždaug kas dešimtas mūsų planetos gyventojas. Knarkimas nėra toks nekalts dalykas, kaip daugelis mano. Jis prisideda prie širdies ligų, pervargina, nes knarkiančio žmogaus organizmas miegodamas negauna pakankamai deguonies. Knarkimas netgi yra buvęs mirties kaltininku.

Nuo seno medikai ieško veiksmingos priemonės nuo knarkimo. Siūlyta įvairiausių receptų — nuo kaštono ar kito kieto daikto, įsiuvamo į pižamos nugarą, kad žmogus nemiegotų aukštieklėnė, iki tam tikros pripučiamos apykaklės, prilaikančios miegančiojo pasmakrę. Deja, visi tie metodai nedavė norimo rezultato. Kai kurie gydytojai net buvo įsitikinę, jog neįmanoma įveikti knarkimo.

Bet štai Stenfordo universiteto (Kalifornijoje) mokslininkai sugalvojo, kaip pašalinti svarbiausią knarkimo priežastį: pacientui padaroma operacija — išlyginamas minkštojo gomurio skliautas. Tada jis jau nebekliudo įkvėpti orą miegant. Jau sėkmingai yra padaryta keli šimtai tokių operacijų.

SENIAUSIAS EGIPTIETIS

Ibrachimas ai Kerimis yra seniausias žmogus Egipte, o gal ir visame pasaulyje. Jam suėjo 160 metų! Šis garbingasis šeichas gyvena Ismailijos apylinkėse ir vadovauja gausiam šeimos klanui. Vien anūkų jis turi 88.

Per savo ilgą gyvenimą ai Kerimis buvo daugelio istorinių įvykių liudininkas ir dalyvis. Pavyzdžiui, jis dirbo Suezio kanalo statyboje ir dalyvavo jo atidarymo ceremonijoje 1869 metais. Savo sveikata jis nesiskundžia ir svajoja net trečią kartą vesti, tik tam priešinasi šeima, o ir jo norimos nuotakos entuziazmo nerodo.

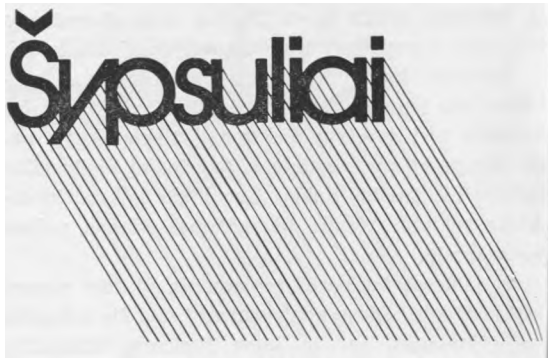
SUNKIAUSI NAUJAGIMIAI

Argentinos Salto gyvenvietėje pasaulį išvydo 7 kg berniukas. Naujagimis ir jo motina jaučiasi gerai. Spauda, rašydama apie naujagimių rekordinį svorį, pamini, kad 1939 m. JAV Illinois valstijoje gimė 13 kg vaikas, bet išgvyveno tik dvi valandas. Didžiausias visiškai sveikas kūdikis gimė 1961 m. Turkijoje. Jis svėrė 11 kg.

BERAŠTIS ŠACHMATŲ DIDMEISTRIS

Vokietijos šachmatų didmeistris Robertas Hiubneris, užpildydamas Lucernoje (Šveicarija) šachmatų klubo anketą, vietoje parašo parašė keturis kryželius. Ir taip pasiaiškino: "Trimis kryželiais paprastai pasirašo beraščiai. Nors aš turiu universiteto baigimo diplomą ir net esu filosofijos mokslų daktaras, taip pat moku daug kalbų (be gimtosios vokiečių, dar anglų, prancūzų, italų, ispanų, olandų, suomių, rusų, lotynų ir senovės graikų), tačiau vis tiek negaliu suvokti įvykių, vykstančių dabartiniame pasaulyje, todėl esu priverstas save priskirti beraščių kategorijai. Ketvirtasis kryželis reiškia, kad aš ne paprastas beraštis, o beraštis filosofijos mokslų daktaras".

■ Arkivyskupą Liudą Povilonį, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininką, popiežius Jonas Paulius II gruodžio 9 d., pasibaigus vyskupų sinodui, priėmė privačioje audiencijoje, ta proga pakviesdamas ir kartu pietauti. Pokalbis tęsėsi pusantros valandos. Popiežius labai domėjosi Lietuvos reikalais. Arkiv. Povilonis painformavo apie pasirengimus švęsti 600 m. jubiliejų nuo krikščionybės įvedimo Lietuvoje. Popiežius pakartotinai užtikrino, kad meldžiasi už Lietuvą, prašė perduoti Lietuvos vyskupams ir kunigams jo sveikinimus. Arkiv. Povilonį pas popiežių lydėjo prel. Audrys Bačkis. Popiežius arkivyskupui Poviloniui padovanojo meniškai išsiuvinėtą arnotą.

Mamytė pirmą kartą nusiveda Vytuką į koncertą. Koncerto metu Vytukas klausia:

— Mamyte, kodėl tas ponas taip grūmoja su lazda anai panelei?

— Jis negrūmoja, Vytuk, jis dirguoja.

— Tai dėl ko ta panelė taip rėkia?

Tėvas su sūneliu važiuoja pro mėlynių krūmus. Sūnus klausia:

— Kokios čia uogos?

— Mėlynės.

— Tai dėl ko jos raudonos?

— Dėl to, kad žalios.

Škotas klausia savo draugą kitą škotą:

— Juk žadėjai skirtis su žmona. Tai ar jau pakeitė nuomonę?

— Nėra kitos išeities — žmona taip sustorėjo, kad negali man grąžinti vestuvinio žiedo.

— Kodėl jūs šią sceną filmavote sulėtintai? — klausia žiūrovas režisierius.

— Jūs klystate, filmavimo greitis įprastinis, tik šiame epizode dalyvauja škotas, kuris tuo momento traukia piniginę iš kišenės, turėdamas užmokėti už vaišės restorane.

Škotas giriasi:

— Turiu puikų šunį. Kas rytas jis man atneša laikraščius.

— Tai kas čia nuostaba? Juk kiekvienas gerai dresiruotas šuo tai gali padaryti.

— Taip, bet aš neprenumeruoju nė vieno laikraščio.

Praeivis klausia darbininką, trupinantį asfaltą:

— Kaip jūs galite pakęsti tokį triukšmą?

— Tai vieni niekai! Keletą metų aš mokytojavau žemesnėse klasėse.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Pasaulio katalikų skaičius pakilo iki 841 milijonų. Taip skelbia Vatikano žinynas. Apie 16 milijonų katalikų yra komunistų ir panašių režimų vergijoje, iš kur tikslesnių žinių sunku gauti.

■ Italijoje išleista prof. Pauliaus Rabikausko knyga "Krikščioniška civilizacija Lietuvoje". Veikalas italų kalba, susideda iš dviejų dalių: šv. Kazimiero gyvenimas ir Vilniaus universiteto 400 metų sukaktis.

■ Okupuotos Lietuvos pagrindžio "Aušra" nr. 47 skelbia: "Buvau Anykščiuose, mirus rašytojui A. Vienuoliui, mačiau jį savųjų pašarvotą namuose pagal velionio valią su religiniais ženklais, skaičiau jo testamentinį prašymą, kad akmuo ant jo kapo būtų papuoštas kryžiumi. O kaip valdiški bedieviai velionio valią pildė? Savuosius paveikė, kad jo kūną perkeltų į mokyklos salę. Ten pašarvojo be religinių ženklų. Akmenyje ant jo kapo kryžių atvaizduoti neleido". Raudonieji pareigūnai muziejumi paverstame rašytojo kambary nuo stalo pašalino kryžių.

■ JAV vyskupų konferencija priėmė rezoliuciją, kuria skatina Sovietų vyriausybę pripažinti Lietuvos katalikams religines teises ir grąžinti Taikos Karalienės bažnyčią Klaipėdoje. Rezoliuciją buvo pasiūlęs vysk. P. Baltakis, kuris yra pilnateisis vyskupų konferencijos narys. Rezoliucijoje prašoma Taikos Karalienės bažnyčią grąžinti iki 1987 m., kada lietuvių tauta minės krikščionybės įvedimo 600 m. sukaktį. Pasiūlydamas rezoliuciją, vysk. P. Baltakis pažymėjo, kad visame pasaulyje pareiškimą, reikalaujantį grąžinti tą bažnyčią, pasirašė apie 25 milijonai žmonių. Už rezoliuciją kalbėjo ir arkiv. K. Salatka.

■ Makao, portugalų valdomos salos, vyskupas Rodrigues da Costa pranešė, kad Kinijos vadina moji liaudies respublika užtikrino, jog, kinams perėmus Makao teritorijos valdymą, gyventojams bus pripažįstama religinė laisvė ir galimybė palaikyti ryšį su popiežiumi. Kinijos vyriausybė patvirtino, kad tos vietos katalikams nebus trukdoma vystyti jų veiklą, pasireiškiančią jaunimo auklėjimu ir socialine tarnyba. Būsianti pilnai užtikrinta ir spaudos laisvė. Derybos dėl Makao grąžinimo Kinijai prasidės 1986 metais.

■ Lenkijoje, Krokuvos mieste, du vyrai ir viena moteris įsibrovė į kun. T. Zaleskio butą, jį sumušė, kad net reikėjo išgubenti į ligoninę. Kun. Zaleskis buvo kankinamas ir balandžio mėnesį. Tada jam cigaretėmis kūne buvo išdeginta "V" ženklas, kurį naudoja Solidarumo sąjūdžio šalininkai.

■ Nepaprastame vyskupų sinode Vatikane dalyvavo visų Rytų Europos komunistų valdomų kraštų katalikų atstovai: Lietuvos, Latvijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Rumunijos, Vengrijos, Rytų Vokietijos, Jugoslavijos, Lenkijos vyskupų delegatai. Ne visi galėjo kalbėti apie katalikų padėtį jų kraštuose. Kai kurie įteikė raštu savo pareiškimus.

■ Ghanoje vietomis yra toks trūkumas vandens, kad žmonės turi keliauti net 25 mylias jo gauti. Moterys, nuėjusios prie šaltinio ar upės, ten pernakvoja ir tik kitą dieną pareina su vandens krūviu. Dabar ten daug padeda Dieviškojo žodžio vienuolis brolis John Heckel, kuris sėkmingai organizuoja gręžimus, daugeliu atvejų pasiekdamas požemio vandenį. Jo laimėjimais jau gali pasinaudoti apie 40.000 Ghanos gyventojų, kas turi didelės reikšmės jų sveikatai ir net gyvybei.

■ Filipinų katalikų vyskupų konferencija atsisakė rinkimuose remti ir dabartinį prezidentą Ferdinandą Marcos, ir nužudyto jo varžovo našlę Corazon Aquino.

■ Asyžiuje, bazilikoje Santa Maria degli Angeli, kur 1226 m. mirė šv. Pranciškus, gruodžio 11 d. sprogo bomba, mažai nuostolių tepadariusi. Apatinėje bazilikos dalyje laiku buvo pastebėta kita bomba ir pašalinta. Sprogdama ji būtų sužalojusi freskas, sukurtas XIII šimtmečio garsiųjų menininkų, jų tarpe ir Giotto.

■ Vaclovas Kleiza paskirtas Lietuvos garbės generaliniu konsulu Čikagoje. Jo raštinė bus 10000 S. Bell, Čikagos pietuose, apie pusantro bloko į rytus nuo Western gatvės. Ligšiolinė garbės generalinė konsule Juzė Daužvardienė dėl sveikatos pasitraukė iš pareigų. Valstybės departamentas savo raštu 1985 m. gruodžio 3 d. pranešė, kad V. Kleizos paskyrimui šioms pareigoms pritaria. Apie paskyrimą paskelbė Lietuvos diplomatijos šefas dr. St. Bačkis.

■ Vatikane sušauktas pasaulio vyskupų sinodas, baigiantis posėdžiams, pastoraliniame pareiškime pažymėjo, kad Vatikano II suvažiavimas buvo Dievo dovana Bažnyčiai ir visam pasauliui. To suvažiavimo padarinius svarstęs sinodas pažymėjo, kad ir toliau Bažnyčia kreips didelį dėmesį į dabartinės žmonijos krizes bei tragedijas. Pasaulio evangelizacija bus vykdoma, radikaliai pasikeitus žmonių. Apgailėstą stoka pagarbos žmogaus gyvybei, žmogaus teisių varžymas, rasinė neapykanta, ekonominės pusiausvyros stoka, tarptautinio saugumo pavojai, ginklų lenktynės, neįmanomos sugrąžinti skolos. Tie sunkumai iškelti sinodo pabaigoje paskelbtame vyskupų pareiškime. Sinode dalyvavo 165 vyskupai iš 105 tautų.

■ Catherine de Hueck Doherty, rašytoja, socialinės krikščionybės skleidėja, mirė gruolžio 14 d. Combermere, Ontario, Kanadoje, sulaukusi 89 m. amžiaus. Ji buvo rusė, stačiatikė, bet, susižavėjusi popiežiaus skelbiama socialine doktrina ir pačia katalikybe, tapo konvertite. Norėdama padėti vargo spaudžiamiems, ji įvairiose vietose steigė vadintus Draugystės (Friendship) namus.

■ Niujorko miestas trims pranciškonams kunigams paskyrė 1,32 mil. dolerių, kad jie, nupirkę sunykusį pastatą, jį atnaujintų ir jame įsteigtų psichiškai nesveikų benamių prieglaudą. Jie šioje srityje gerai pasireiškė, globodami tokius benamius.

■ Burundi valstybė, Rytų Afrikoje, iš savo krašto išvarė daugiau kaip 200 katalikų misininkų.

■ Vyskupo Julijono Steponavičiaus 30 m. vyskupavimo sukaktis buvo paminėta Vilniuje ir daugely kitų Lietuvos vietų. Minėjimas buvo liūdnas, nes vysk. Steponavičius 1961 m. sausio 24 d. buvo sumintas ir iš Vilniaus ištremtas į Žagarę, kur gyvendamas, negali eiti savo pareigų. Jis yra vilnietis, lankė Vytauto Didžiojo gimnaziją, baigė Vilniaus universitetą teologijos magistro laipsniu. Kunigu įšventintas 1936 m. Iki 1939 m. buvo mokyklų kapelionas bei jų prefektas Gardine. Klebonavo Palūšėje, Daugėliškyje, Adutiškyje, buvo Švenčionių dekanas. Vyskupu įšventintas 1955 m. rugsėjo 11 d. vysk. K. Paltaroko ir paskirtas jo pagalbininku. 1958 m. tapo Panevėžio ir Vilniaus vyskupijų apaštališkuoju administratoriumi. Už ryžtingą katalikų teisių gynimą ir buvo ištremtas į Žagarę.

■ JAV katalikų šalpa nukentėjusiems nuo ugniaikalnio išsiveržimo Kolumbijos gyventojams nusiuntė 50.000 svarų vaistų, antklodžių, paklodžių, drabužių. Siuntos vertė apie 79.000 dol.

■ Nobelio premija apdovanoto Sacharovo žmona Jelena Bonner, būdama Romoje, pasiryžo aplankyti popiežių. Ji buvo priimta privačioje audiencijoje gruodžio 6 d. vakare. Dėkojo popiežiui už žmogaus teisių gynimą. Savo kilme ji yra žydė.

■ Jėzuitų visame pasaulyje yra 25.549. Jie dirba visuose žemynuose, beveik ketvirtadalis — Indijoje. Jų yra 18.455 kunigai, 3.410 brolių ir 3.684 studentai. JAV-se yra 5.346 jėzuitai.

■ Už nuopelnus krikščioniškai kultūrai popiežius Jonas Paulius II prof. dr. Jokūbą Stuką apdovanojo Šv. Silvestro ordinu, o jo žmonai Loretai Stukienei, pasižyminčiai ypatinga veikla Lietuvos vyčių organizacijoje, suteikta žymuo Už Bažnyčią.

■ Arkiv. Liudas Povilonis, Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų apaštalinis administratorius, dalyvavo Vatikane sušauktoje vyskupų konferencijoje, kuri vyko nuo lapkričio 24 d. iki gruodžio 8 d. Iš Lie-

tuvos jį atlydėjo Kauno kunigų seminarijos dėstytojas kun. VI. Michelevičius. Arkiv. Povilonis buvo nuvykęs į Saint Galleną, Šveicarijoje, kur aplankė Europos vyskupų konferencijos Tarybos generalinį sekretorių kun. Ivo Fuererį. Jis yra lietuvių bičiulis, du kartus lankęsis Lietuvoje. Su juo arkiv. Povilonis aptarė Lietuvos katalikų problemas.

■ Notre Dame universitetas gavo Joanos Kroc 6 mil. dolerių auką, kad įsteigtų institutą taikos studijoms. Institutui vadovaus buvęs Ohio gubernatorius John J. Gilligan ir prof. Francis J. O'Malley. Mecenatė Joan Kroc yra našlė McDonald įsteigėjo Ray Kroc. J. Pr.

Kastytis Izokaitis

Šis "Laiškų lietuviams" numeris yra iliustruotas pernai (1985.05.24) mirusio Kastyčio Izokaičio nuotraukomis. Kastytis, būdamas tik 12 m. amžiaus, su tėvais atvyko į Braziliją ir tuoj pradėjo domėtis fotografavimu. Sulaukęs 16 m. amžiaus, jau gauna darbą fotografijos srityje: dirba prie vieno žurnalo ir ypač fotografuoja vestuves.

Brazilijoje jis baigė vidurinę mokyklą ir vienus metus studijavo universitete. Atvykęs į Jungtines Amerikos Valstijas, 1959 m. vedė ir tuoj buvo pašauktas į kariuomenę. Netrukus kariuomenėje buvo pastebėti jo fotografijos meno sugebėjimai, todėl tuoj jam buvo pavesti įvairūs fotografavimo darbai. Čia jis dirbo ir prie leidinio "Stars and Stripes".

1962 m. grįžo iš kariuomenės ir toliau užsiėmė fotografavimu. 1965 m. atidarė savo komercinės fotografijos studiją.

Čikagos foto archyvo ruošiamose parodose lankytojai visuomet gėrėdavosi meniškėmis Kastyčio Izokaičio nuotraukomis. Jo žmona Adelė organizuoja Kastyčio kūrinių pomirtinę parodą Čiurlionio galerijoje. Parodos atidarymas bus š.m. balandžio 4 d. Paroda tęsis visą savaitę.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ

Mūsų tradicinė metinė šventė bus balandžio mėn. 13 d., sekmadienį. Šventės programa:

3 val. — mišios koplyčioje.

4 val. — konkurso premijų įteikimas Jaunimo centro didžiojoje salėje.

4.30 val. — linksma, nuotaikinga meninė programa, kurią atliks “Tauro ragas”.

5.30 val. — Vidos Talandytės paruošta vakarienė.

Stalai po 10 asmenų. Bilieto kaina asmeniui — 15 dol. Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” ESKURSIJA

Birželio 13 d. išskrendame į Austriją. Vienoje pabūsime 4 dienas. Paskui Dunojaus upe plauksime į Vengriją. 3 dienas praleisime Budapešte, paskui autobusu važiuosime į Jugoslaviją, kur aplankysime šiuos miestus: Zagreb, Plitvice, Zadar, Split, Dubrovnik, Mostar, Sarajevą, Belgradą. Grįšime liepos 2 dieną.

Ekskursijos kaina iš Čikagos — apie 2490 dol., iš Niujorko — apie 2367 dol. Jau laikas registruotis šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Avė., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

Nuoširdi padėka “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” rėmėjams

32 dol. auoko: A. Gylienė.

Po 20 dol. auoko: G. Gražienė, M. Užgiriienė, O. Vilėniškienė.

Po 15 dol. auoko: A. Lauraitis, J. Jodelė.

Po 12 dol. auoko: V. Bildušas, P. Mikalauskas, J. Leiberis.

Po 10 dol. auoko: L. Didžbalienė, J. Adomaitis, H. Bagdonienė, M. Venckienė, J. Vailokaitienė, J. Jagėla, A. Čiuris, V. Šniuolienė, Z. Venclouskaitė, M. Kupcikevičienė, S. Nutautas, P. Balčiūnas, O. Matusaitienė, A. Karaitis, R. Balsienė, K. Mileris.

9 dol. auoko: A. Malėta.

Po 8 dol. auoko: G. Stančienė, P. Lukoševičius.

Po 7 dol. auoko: A. Kavaliūnienė, V. Kupcikevičius, J. Rejeris, P. Butkys, Nukryžiuotojo Jėzaus Seserys, S. Leipus, A. Dameika, J. Vaidotas.

6 dol. auoko: A. Lipčius.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas. Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakaris. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nėkaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.